# BISERICA
# ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

MITROPOL. UNGR.-VL.

MITROPOL. MOLD. SUC.

REV. PERIODICĂ ECLESIASTICĂ

ANUL al XI-lea

No. 5.

AUGUST.

Prim. IOSIF loc. I. Ploeştenu

Ep. R. N. S. GENADIE loc. D. Craiov.

Ep. Buz. INOK. loc. Val. Rom.

Ep. Arg. GENAD. loc. G. Piteştenu

IOSIF loc. D. Botoşen

Ep. R. MELCHIS. loc. I. Bacaon

Ep. H. SILVESTRU loc. C. Bârlădenu

Ep. D. Jos PART. loc. Ir. Gălăţenu



BUCUREŞTÎ
TIPOGRAFIA CĂRŢILOR BISERICESCÎ
*34. Str. Principatele-Unite, 34.*
1887.

Meditată după Zamfir Ionescu

de M. I. Călinescu.

# TESTAMENTUL MITROPOLITULUI VENIAMIN

*În numele Tatăluĭ, a Fiĭuluĭ şi a sfântuluĭ Duh, Dumneḑeireĭ ceĭ de o fiinţă, în treĭ feţe slăvită şi de viéţă făcĕtóre nedespărţiteĭ Treimĭ.*

## TESTAMENT.

„Adam cel întâiŭ zidit, strămoşul a tot neamul omenesc, prin pizma diavoluluĭ amagindu-sĕ, şi calcand dumneḑeiasca poruncă cea de viéţa facĕtóre, toţĭ noĭ, ca unii ce ne tragem din el şi dupre neam şi dupre moştenire, nu numaĭ muritori din nemuritorĭ ne-am facut, ci vai! sîntem supuşĭ morţei în ḑiua întru care nu aşteptam, şi în ceasul pe carele nu-l ştim. Pentru acésta şi Domnul ḑice în Evanghelie (Mateiŭ cap. 25, stih 13): „Privighĭaţĭ ca nu ştiţi ḑiua nicĭ ceasul în care fiul omuluĭ va veni." Şi iaraşĭ prin prorocul Isaia (cap. 38, stih 1) poronceşte împĕratuluĭ Iezechie ḑicênd: Rândueşte pentru casa ta, ca tu morĭ şi nu veĭ fi viŭ. — Aşa dar şi eŭ smeritul şi păcatosul, fostul Mitropolit al Moldavieĭ Veniamin Costache, supus fiind ca om legiĭ muritorilor, şi prin urmare în fieşte-care menunt aşteptandu-mi mutare din lumea acéstă vremelnică şi amagitóre, din adâncul inimeĭ cu nevrednicie strig catra Domnul: Sa se rĕverse îndurarea sa asupra aceştii creştine ţeri, sa fie neadormitul seu ochiŭ în toata vremea priveghitoriu ca sa înparaţască în voea sa, sa sporésca dragostea aprópelui şi să înflorésca creştinatatea spre mântuirea oamenilor şi spre lauda lui. Audi-mi Milostivul Dumneḑeu ruga mea, nu întórcă faţa sa de la mine, erte-mi întru îndurare pacatele cele de voe

şi cele fara de voe, cele întru ştiinţă, şi cele întru neştiinţa, învredniceasca-mě şi pre mine nevrednicul sa laud şi sa maresc numele seu, acum, şi pururea, şi în vecii vecilor amin.—Dupa acésta rog pe prea sfinţii fraţi arhierei cu carii împreuna am petrecut, împreuna am slujit Domnului la altariul seŭ şi împreună patriei la feliurĭ de vremi şi imprejurari, şi pre tóta tagma besariceasca ca sa-mi erte ori ce le voiŭ fi greşit, şi sa nu mě uite în rugaciunile lor. Rog pe prea Inălţatul Domn Stapanitoriu sa mě erte de cele ce ĭi voiu fi greşit. Aseminea pre cinstiţii boeri simpatrioţii mieĭ, mari şi mici, dupre cum şi pre poporul întreg fiei păstoriei mele în IIr. Iis. ĭi rog pre toţi împreuna şi pre fie-care în parte sa-mĭ deie ertare de toate greşalele, ce voiu fi facut, ca un om în cursul vieţei ce din pacatele mele au fost atât de bântuita prin felurimea şi mulţimea imprejurarilor adusa din desele prifaceri a vremilor, şi pentru cuvêntul acesta sa se îngaduiasca aicea óre-care daturi din zilele nemerniciei mele pre pamênt. — Sînt nascut trupeşte la anul Mântuirei 1768 Dechemv. 20, iar duhovniceşte din sfântul botez în ḑiua dintâiu a lui Ianuarie anul urmatoriu 1769, din părinţi ortodocsĭ Grigorie Costache şi Maria nascută Cantacuzin în satul parinţesc Roşieşcei Falciului, şi la creştere dându-mi-se în casa parintésca órecare începuturi de învěţatură, apoĭ aşazat în shoala publica. De atuncea am facut în limba elinésca numai órecare mici înaintiri împiedecat din nestatornicia vremilor, ĭar la vrêsta de 15 anĭ cu blagoslovenia şi înscris rugămintea parintelui mieu ce se aflà bolnav catră Preaosfinţitul Iacov Episcopul Huşului, m'am afierosit vieţeĭ monahiceşti, în care shima dupa împlinirea a trei ani am fost hirotonisit diacon de catra fericitul Episcop, şi în urma tras la sfânta Mitropolie de fericitul întru pomenire Mitropolitul Leon, unde în 26 Septemvrie anul 1788 cu porunca préosfinţiei Sale am fost heroton't ieromonah de préosfinţitul Paisie fostul Mitropolit Ioaninon, slu-

jind apoi în sfânta Mitropolie pana după trecerea din viéţă a préosfinţiei sale în rânduiala de eclisiarh mare, şi dupa puţin ramaind vacanta egumenia sfântuluĭ Spiridon din Iaşi, tras fiind de boerii epitropi acei monastiri am stat un an vechil de egumen, cerênd acel loc o faţa mai vârstnică de cât mine şi de trépta maĭ înalta dupre cum au fost unii şi arhierei, atuncea un arhimandrit grec petrecatoriŭ în Iaşĭ, care au slujit subt admiralul Orlof în flota împaratésca aflatóre pe marea Albă la rĕzboiul cel mai denainte împotriva Turchiei, cerênd acéstă egumenie socotind-o de vacanta de la Domnul Petru Roménţov feldma(r)şalul oştilor rosieneştĭ, carele pe atuncea ocupà patria, şi rânduindu-i-sĕ cerirea la divan, de aicea i s'au raspuns ca epitropii Monastirei dupre împuternicirea ce aŭ, aŭ rânduit egumen, şi anume pe mine, decĭ Domnul Roménţov cunoscêndu-mĕ au întarit în orânduirea epitropilor, egumenind acolo pana dupa închierea pacii, când luând Domnia asupra ţereĭ fericitul întru pomenire Alexandru Morŭz, cu alegerea obştésca s'au rânduit la scaonul Mitropoliei préosfinţitul Iacov al Huşului, în al caruia loc am fost şi rânduit Episcop eu smeritul şi pacatosul herotonindu-mĕ în anul 1792 la 27 Iunie arhiereŭ de préosfinţitul parintele mieŭ duhovnicesc. Apoĭ în anul 1796 în luna lui Iulie m'aŭ mutat la episcopia Romanuluĭ în locul parintelui Antonie celui mai 'nainte de mine episcop, unde episcopind pana la anul 1803 în luna lui Martie în 20 de zile cu obştésca alegere am fost rânduit la scaonul Mitropolieĭ în a doua Domnie a aceluïaşĭ Domn Moruz.—In tot cursul vieţeĭ mele de am şi fost supus slabiciunilor omeneştĭ, milostivirea luĭ Dumnedeŭ cea nemarginita nu aŭ radicat cu totul mila sa de asupra mea, ce întru inima mea aŭ sadit o scânteïe a haruluĭ seu deşteptatóre de dreptele sale judecaţi, şi de luarea aminte de sine-mĭ. Pentru acésta n'am încetat a mĕ sirgui să păşesc pre caile mântuireĭ, drept care m'am îndeletnicit cu cetirea dumnedeeştilor Scripturĭ, cu învĕţaturile sfinţi-

lor Parinţĭ, dascalĭ aı besariceĭ ortodoxe, şi potrivit cu duhul lor am întrebuinţat tóte puterile spre îndreptarea şi împodobirea sfintelor besăricĭ, şi în privirea orânduelilor i a carţilor neapărate dumneḑeéşteĭ slujbe, şi în privirea slujitorilor seĭ. Am îngrijit a face îndreptare sfântuluĭ botez, pentru ca şi în eparhia Huşuluı şi a Romanuluĭ şi în Mitropolie de şi se învĕţà preoţiı a face botezul în treĭ afundarĭ facêndu-li-se şi forme la colimvithrile ce se aflà pe la scaonele acelor eparhiı, eĭ totuşı botezà prin turnarĭ, avênd pre la besaricĭ covăţele ce de abea putea cuprinde o oca apa şi maĭ de multe orı şi acele crapate, ĭar prin politiĭ era lighene barbiereştĭ, în Iaşĭ numaı la Mitropolie şi la sfântul Spiridon se afla colimvithre de aramă încăpatóre, acésta dar cu ajutoriul luĭ Dumneḑeŭ după multă staruire o am adus la drépta deplinire canonicéscă pre temelia credinţeı ortodoxe.

M'am îndeletnicit şi cu traducerea dumneḑeeştilor carţĭ şi cuvinte dupre mĕsura înţelegeriĭ ce nı-aŭ dat Dumneḑeŭ, şi a puţinilor cunoştinţe dobândite, temêndu-mĕ de osânda slugiĭ ceĭ viclene, ce aŭ îngropat talantul încredinţat luĭ. Dintru care traducerĭ pre unele le-am tipărit cu însuşĭ cheltuĭala mea împarţindu-le în dar, spre maĭ lesnicĭósă întindere a luminiĭ. M'am sîrguit cu tot chipul ca sa aduc pre tagma preoţéscă la buna cunoştinţă, ca prin eĭ să sĕ povaţuıască şi norodul luĭ Dumneḑeŭ catră cinstirea şi pazirea dumneḑeeştilor poroncĭ, drept care am cautat să deschid un Seminariŭ unde să se înveţe pe deplin rânduĭala besaricéscă, istoria sfântă şi eclisiastica, erminia dumneḑeeştiĭ Scripturĭ, şi învăţătura theologica, la care scopos şi dorinţă m'au înlesnit fericitul întru pomenire Domnul Moruz, deşi uniĭ dintre puternicĭ cercà a sta împotrivă, socotind poate că ceea ce vrem sa o fac, o fac pentru vre-un câştig lumesc. Pentru acest sfârşit am deşĕrtat mănastirea Agapieĭ de noĕ parinţĭ călugărĭ ce sĕ aflà într'ênsa osăbit de egumenul, mutându-ĭ în sfânta man. Slatina, că nicĭ întru acésta nu sĕ afla mulţĭ, şi am

rîdicat pre maîcele calugăriţe ce se aflà în Socola mutându-le la măn. Agapieĭ. Am maĭ uşurat şi man. Varaticul de greutatea soboruluĭ ce avea, rădicând un număr de maîce, între care şi câte-va din cele maĭ sporite în viéţa monahicéscă, şi le-am aşăzat în Agapia rânduindu-le şi părinţĭ duhovniceştĭ din ceĭ maĭ bătrânĭ şi maĭ încuviinţaţĭ din soborul sfinteĭ man. Némţuluĭ, le-am rânduit povaţuitoriŭ maĭ statătoriŭ pre cuviosul sihastru Iosif, care manastire în puţină vreme cu ajutorul luĭ Dumneḍeŭ s'aŭ împodobit cu sfinte vase, cu vestmintele trebuitóre, aşazând păzire dumneḍeeştilor cântărĭ dupre rânduiala mănastirilor, aseminea facênd şi cu mănastirea Varatecul. Iar la Socola în locul monahiilor am adunat 60 de copiĭ tinerĭ fiı de preoţĭ, în vrêsta nevinovaţieĭ, le-am aşazat profesorı de gramatica românéscă şi latină, de caligrafie, de geografie, arithmetică, istorie universala, logica, filosofie şi ritorică, în care scop din adins am adus din deosebite parţĭ barbaţĭ vrednicĭ. Le-am rânduit învaţatoriŭ duhovnicesc de a deprinde rânduîala besaricéscă, înţelegerea sfintelor Scripturĭ, şi alcătuire de cuvinte morale spre a le rosti noroduluĭ în besarică, aseminea învăţatoriŭ de cântările besariceştĭ dupre theoria psaltichieĭ, şi toată acéstă lucrare s'aŭ întarit de fericitul întru pomenire Domnul Moruz cu luminatele sale hrisoave.

Aseminea şi aşezămintele învaţaturiĭ publice atât pentru informarea lor la anul1828 din pulberea roinelor, cât şi în urma pre cât puterile m'aŭ ajutat, dupre cum şi pentru a se paradosi ştiinţele în limba românésca singura ţintă ce duce catra calea mântuiriĭ, toate mijloacele câte împrejurările m'aŭ înlesnit le-am întrebuinţat spre renaşterea şi sporirea naţieĭ, împreună cu ajutorul sinepitropilor şi a patrioţilor mieĭ la care scopos şi mulţĭ tinerĭ cu cheltuîala mea ĭ-am trimis pe la osăbite locurĭ să sĕ pregătéscă.

Avênd în privire şi aceîa că soborul maîcelor din măn. Varatecul s'aŭ maĭ îmulţit le-am dat spre înlesnire şi

schitul numit Hangul, de supt muntele Pionuluĭ, fiind-că acest schit maı are o moşie Topoliţa cu apropiere de Varatec, ıar pre doĭ treı monahĭ ce erà în schit ı-am aşăzat la Durău în cuprinsul moşieĭ Hanguluĭ, cu aşazare ca în Duraŭ sa nu se adaogă maı mulţı parinţı de câţĭ se afla, hotarîndu-li-se o parte de loc împrejurul schituluĭ pentru hrana lor, şi după trecirea din viéţa a acestor părinţĭ să ramae şi acel loc tot în stăpânirea Maıcilor aşăzate în Hangul de catra stareţa Varateculuı. Aceste aşazărĭ aŭ bine-vroit şi Prea Inalţatul Domn Mihail Sturza a le întări cu luminat hrisov dupre rugămintea ce ı-am facut prin anafora.

Paşind acum catră al 76-lea an al vêrsteĭ mele am cutezat a face aceste însemnarı compatrioţilor urmaşĭ mie, nu pentru lauda omenéscă, ştie însuşĭ Domnul, pentru că toate cele ḑise sĕ vĕd astaḑı de faţa (căcı daca ar fi fost scoposul acela câte deşertăciunı putem adunà aicea din acele ce s'au prilejit a mĕ întâmpina în cursul vremelnicii mele vieţĭ), ce numaĭ pentru ca sa am cuvêntul a ruga dupre cum şi rog aicea cu cea maĭ vie simţire ca cele neîndeplinıte în besarica luı Dumneḑeu, în Siminarie, şi în shoalele publice sa se desavârşasca şi să se îndeplinésca de catra urmaşiĭ mieĭ, acésta ıaste dorinţa sufletuluĭ mıeu, şi acésta trebue sa fie dorinţa orĭ şĭ căruia adevĕrat fiiu al patrieı. — Şi în sfârşitul tuturora asupra valurilor vieţeı mele trebuinţa cere să pastrez o desevarşită tacere, fiind-cá multe pricinı din aceste sûnt cu anevoe de spus, multe nu se pot spune şi multe nu vroesc nicĭ a le pomeni însumĭ, atâta ıaste numaĭ totul ce rostesc cu curaţie, ca cugetul nu mĕ mustră de faptuitoriu orı-carii caderĭ, fiind ca eŭ tot ce mĭ-aŭ stat prin putinţă am facut şi cu sfatul şi cu fapta, ca sa sporesc şi sufleteşte şi materialniceşte înflorirea sfinteĭ besaricı şi patrieĭ, şi pentru unile menute în care poate am fost îndoit dinaintea puternicieĭ saŭ a ademenirilor, însuşĭ Dom-

nul ştie cu câtă căinţa şi înfrânare petrec anii aceşti din urmă a pacatoaseĭ mele vieţi.

Spre închiérea dar a acestui Testament aflându-mĕ din mila cerésca în toata întregimea minţii şi în deplină sanatate, prin acest act înfaţaşitoriu vroinţii mele testuesc următórele:

Las, ert şi blagoslovesc din toata inima, şi din tot sufletul pre toţi fraţii mieı hristianı, şi pre însuşı ceı ce mĕ urĕsc, şi pre ceı ce m'aŭ nedreptaţit şi pre ceĭ ce aŭ întins curse în calea mea, şi chiar pre ceı ce mı-au facut vre-un reŭ vĕḑut orı neveḑut. Rugând pre milostivul Dumneḑeŭ sa nu judece faptele acestora, ci îndurarea sa sa-ĭ ıarte pre toţĭ dupre cum ı-am ertat şi eu.

Las sfinteı Mitropoliĭ toate odoarĕle, argintariile şi lucrurile câte din vreme în vreme le-am facut eŭ spre înfrumusaţarea, podoaba şi înzestrarea besaricei Catedrale şi spre lauda înduratuluı Dumneḑeu. Aseminea îı las vivliotheca mea întrégă ce ĭaste încredinţata pre cuviosuluĭ arhimandrit şi dascal chir Ghermanò vivliothecariuluĭ (unde sĕ vor întórce şi toate carţile aduse dupre mine la Slatina). Aseminea las un engolpion, o cruce cu finicturĭ albastre încunjurata cu diamanturĭ, împreuna şi toate veşmintele arhiereştĭ ce le-am lasat în mitropolie dupre cum şi cele aduse cu mine aicea la sfânta manastire.

Las sfinteĭ măn. Slatina toate odoarele besariceştı câte am facut acum de noŭ şi câte cu ajutorul luı Dumneḑeŭ voiŭ maı spori aiçea pan la eşirea mea din aceasta viéţa. Iı las un tretavanghel românesc ferecat în argint, poliit cu aur şi împodobit cu finifturĭ, crucea cea ferecata cu argint şi poliita cu aur, într'un cuvênt toate odoarĕle câte sĕ vor gasi în sfânta besarică de aicea harazite de mine.

Las manastireı Agapieĭ una mie galbenĭ împarateştĭ, banĭ ce sînt de demult daţĭ la Dumnea-luĭ Logofatul Nicolaĭ Canta, al caruia sinet de acésta suma l-am încredinţat stareţii de astaḑı de la Agapia, spre a sĕ face cu

suma acésta un paraclis la acea sfântă manastire întru pomenirea mea şi a suroreĭ mele, ale caria ramăşiţı se odihnesc acolo.

Fiind-ca din casa parinţilor mieĭ nu am luat nimică, ci doĕ moşiĭ care mi s'aŭ ales în partea mea Tupilaţiĭ la Falciu şi Draguşanii în ţinut. Iaşiĭ, precum şi partea de ţiganı şi de dobitoace, le-am lasat fraţilor mieĭ, Drăguşaniĭ luı Matheiŭ frateluĭ celuĭ maĭ mare, ıar Tupilaţiĭ, ţiganiı şi dobitoacele luı Şĕrban frateluı celuı maĭ mic, şi fiind-ca în tot cursul vieţeĭ mele nicı am vroit a aduna banı şi nicĭ am vre-un ban, apoĭ nepotul meŭ Iancul Negel va fi mulţamit cu ceia ce am lasat parinteluĭ seŭ, lasându-ı acum blagoslovenia mea, şi rugându-ĭ dela datatorĭul bunătaţilor Dumneḑeŭ bine-çuvêntarea luı, şi fiilor seĭ, pentru ca alta avere nu am nicĭ macar până la o suta de galbenĭ.

Las o sanie ce am pe razoare şi o caretă, patru telegarı cu hamurile lor, Dumi-sale Logof. Nicolaı Cantacuzin şi soţieı Dumi-sale C. C. Pulherieĭ Cantacuzin, pentru ca şi Dumnea-lor la multe înconjurarĭ m'aŭ slujit şi m'au cercetat.

Las fiuluĭ mieŭ celuĭ duhovnicesc arhidiaconuluĭ Meleti Istrate o cruce de piept cu amethiste, încunjurată cu brilanturĭ şi cu lanţ de aur, îĭ las butca ce de Viena, droşca şi poştalioniı mieĭ. Aseminea îı las o bucata ştofă întreaga ce sĕ află la mine, ca sa-şĭ faca un rând de vesminte, şi un epetrahir alb cu fir, şi împreuna îĭ las parinteasca blagoslovenie.

Fiind-ca nu am nicĭ o avere saŭ banĭ din care să se poata întâmpina grijile trebuitoare după rânduĭala besăriceĭ pentru mult pacatosul mieŭ suflet, las asupra fiiuluĭ meu Meletie Istrate ceasornicul de sin ce-l am lânga mine de aur cu doĕ lanţurĭ ĭarăşĭ de aur şi ceasornicul cel de masa ce-l am lângă iconostas, cavaleria Nişan Eftihar dăruită mie de Mărirea Sa Impĕratul Turcieĭ, toate hainele şi lucrurile câte mi se vor întâmpla la sfârşitul mieŭ, pre-

cum şi dobitoacele saŭ stupii câţi s'au adaos şi vom maī adaoge împreuna peste zestrea mănastirii, însarcinându-l ca sa îngrijasca cu scumpătate a împlini cu aceste toate cheltuelile cerute de besarică pentru mine, şi a face în numele mieŭ dupa putinţa din vênḍarea lor dupa povăţuirea ce i-am dat cuvenite pomeniri şi milostenii pe la saracī pentru uşurarea sufletuluī mieŭ, dând din preţul acestora una sută galbeni cuvioşiei sale Duhovnicului Grigorie ce ĭaste acum pe lânga mine, neamestecându-se nimene a-l supara în aceste lucrurī lasate asupra-ĭ, subt orī-care cuvinte şi închipuiri, de vreme ce nu mĕ aflu la nime datoriŭ măcar cu un ban.

Las Dumi-sale Câminariului Niculaī Istrate ceasornicul cel mare de masă inglizesc din preuna cu parinteasca mea blagoslovenie spre recunoştinţa pentru dragostea şi multele îndatorirī ce mi-aŭ facut.

Pre lânga acestea fiind-ca am făgaduit cu hotarîre ca să trimit pre cel mai de pre urma duhovnicesc al mieŭ fiiŭ Ĭerodiaconul Veniamin Cananau la Academia theologhiceasca dela Athina, şi fiind-ca eŭ banī nu am ca sa-ĭ port cheltuiala duceriī şi petreceriī sale acolo pana la împlinirea cursuluī învaţătureī (fiind-ca vroesc să se pregătească spre a fi dascal şi propoveduitor evanghelicesc). De va vroi milostivul Dumneḍeŭ a mĕ ţinea în viaţa până îl voiŭ trimete, saŭ şi maī înainte, din ceia ce ĭau pentru mine îĭ voiŭ purta cheltuiala sa, iar de va poronci a eşi eŭ din viéţa acésta, las engolpiul trimis mie de catra binecinstitoriul Prea maritul Impĕrat al Rosiei Nicolaī Pavlovicī, aparatoriul besăriceī pravoslavnice ca sa se vênḍă şi din preţul luī să i se poarte cheltuiala numitului fiiŭ pan la înturnarea sa în patrie, iar prisosul ce va maī rĕmânea din preţul engolpiuluī să se împarta pe la saraci.

Intiparirea istoriei besăriceştī care s'au socotit un trup treī galbinī, fiind de mine talmăcita şi data spre tiparire, am dat şi eu pre lânga ceia-lanţi prenumeraţī din vremī în vremī pan la cinci sute galbeni, din care carţi sfârşindu-

li-se tiparirea mi se cuvin şi mie atâtea trupurĭ dupre analoghia galbenilor daţı, dar fiind-ca m'aŭ înştiinţat Dumnea-luı Maiorul Cogâlniceanul Derectorul tipografieı că ar fi urmat maĭ multa cheltuıala la tiparirea carţiı, de voiŭ trăi eŭ până va veni Dumnea-luı la mine sa mĕ plirofori-sasca, îl voiu pune la cale, şi voiu lua adeverinţă de câte trupurı mi se cuvin, ĭar de nu, îşı va opri Dumnea-luĭ câte trupurĭ se vor analoghisi cu covârşirea cheltueliı, ıar câte vor maĭ remânea sa se vênḑa, şi las ca baniı aceia sa se întrebuinţeze spre tiparirea psaltiriı talcuite ce am tradus-o acumı şi sĕ afla pe lânga mine.

Toate talmacirile mele ce unile sînt scrise cu mâna mea, şi unile de alţiĭ spre ajutoriul mieŭ, precum şi aceasta a psaltiriı pomenita maı sus (pana se va tipari) cumı şi parte din cuvintele Dascalului şi sfinţituluĭ propoveduitoriŭ al besaricił marĭ chir Iosaf Cornilie câte se vor afla pre lângă mine, las ca sa se dea în păstrare la Semınariul din Socola (în vivliotheca căria maĭ sînt asĕminea manuscrisurĭ de ale mele), ca sa fiu pomenit acolo de fraţiı Siminariştı, şi prin besaricele la care eı sĕ vor învrednici a fi slujitorĭ luĭ Dumneḑeu. — Maĭ las pentru dumneḑeésca besarica din sfânta man. Slatina un ceasornic mare deşteptatoriu de sfetágora.

Decı, spre a sĕ urma acestea tóte întocmaı dupre voia şi rânduirea Smerenieı mele, rog cu adânca umilinţa pe cinstiţiĭ şi temetoriı de Dumneḑeu boerı Dumnea-luĭ Marele Logofat şi Cavaleriu Alexandru numit din sfântul botez, ıar de nascatoriĭ seı numit Costache Conache, şi pre Dumnea-luı Marele Spatariu Mihail Cantacuzin (Paşcanu) aı mieı în Hr. fiĭ duhovniceştı şi iubiţı compatrioţı, ca pentru dragostea Domnuluĭ sa priimésca epitropia acésta ca nimic din cele hotărîte de mine sa nu se stramute, şi creḑ în Dumneḑeŭ ca daca nu va fi trecut cu viderea şi cel ce da în numele luĭ un pahar de apa rĕce, aseminea şi Dumnea-lor vor afla milă de la el atât în viéţa aceasta cât şi în cea viitóre.

Scrisu-s'aŭ acest maı de pre urmă Testament al Smerenieĭ mele la anul de la mântuirea lumeĭ 1844 în luna luĭ Ia-

nuarie în 8 ḑile, în sfânta man. Slatina, (adaosul maĭ departe scris cu însaşĭ mâna sa proprie) *şi s'au iscălit de însăşĭ mâna mea, întărindu-se cu pecetea mea, precum şi cu iscăliturile altor persóne ce s'au prilejit a să afla faţă.*—

*Smeritul* **Veniamin** *proin Moldavias*
*Nicanor Arhimandrit* martor
*Grigorie Duhovnic* martor
*Silivestru Dohovnic* martur

„Eu Calinic ieromonah eclisiarh, învĕţat de préosfinţia sa din cuvênt în cuvênt, am scris acest Testament, şi poftit de próosfinţia sa am iscalit.

*Calinic ieromonah eclesiarh.*

# ADAOS

## *cătră Testamentul mĭeŭ.*

„Dumneḑeiasca iconomie aducênd, ca pre iubit duhovnicescul mieu fiu şi frate în Domnul Iisus Hristos arhiereul Veniamin Ruset sa se învrednicéscă a păşi pe scaonul Episcopieĭ de Roman. Ca o dovada a sufleteştii mele mângâeri catra fraţia sa, i-am harazit veşmintele arhiereşti ale mele câte avem aduse aicea în man. Slatina împreuna cu engolpiul şi crucea, supt condiţie ca dupa sfârşitul fraţieĭ sale sa rĕmâe sfintei Mitropolii asfeliŭ cum rosteşte şi Testamentul mieu.

Aseminea engolpionul ce l am eu harazit de Monarhul Rosiei, şi pe care l-am dat préosfinţitului frate Veniamin Rośet cu condiţie de a purta cheltuelile duhovnicescului mieu fiiŭ ierodiéconul Veniamin Cananau, pan la sevârşirea cursului învaţaturilor sale teologhice, precum şi a întoarcerii sale de la Athina în patrie, fiind-ca aseminea cheltueli pun acum însarcinare asupra duhovnicescului mieŭ fiiŭ Meletie, că daca s'ar prileji sĕvârşitul mieu maĭ îna-

inte de a-l aduce pe Veniamin de la Athina, să le poarte şi sa le întîmpine însuşĭ cum sĕ va putea închipui, apoĭ préosfinţiutul frate Veniamin Roset în locul acestor cheltuelĭ, ce urma sa facă va bine-voi a depune din preţul engolpionuluĭ aratat după trecirea mea din viéţă opt sute galbenĭ în casa shoalelor publice, unde păstrându-se acest capital nemuritoriu dobânda vecĭnic să se întrebuinţeze pe fie care an spre remuneraţiĭ autorilor celor maı bune compunerĭ în limba patrieĭ şi maĭ ales privitóre la istoria patrieı şi naţieı, saŭ când uniĭ din asĕminea autorı nu vor vroi sa priimésca micul acesta tribut, atuncea sa se cumpere saŭ sa se publice cu dobânda anuala nişte asĕminea compunerı, spre a sé împarţi gratis elevilor academieĭ care vor caştiga la ecsamin premiı în istoria patrieĭ, orĭ lipsind în uniı anı nişte asfeliu de compunerĭ atuncea sá se împarta dobânda în natura elevilor arataţĭ, pazindu-se orânduıala acésta nestramutata cât va trai blagoslovita nóstră patrie. Sau ıaraşı de va vroi préosfinţitul frate şi mıeu fiiŭ priimit din sfântul botez poate remânea slobod a nu da suma aratata din preţul engolpionuluĭ până la trecerea fraţieı sale din viéţa, când atuncea vênḑêndu-se engolpionul sa se depue întręg preţul luĭ în casa shoalelor spre a sĕ întrebuinţa dobânda dupa regula de maı sus.

Carţile ce am lânga mine împreună cu parte ce aŭ rĕmas la sfânta Mitropolie adecă întrégа vivliotheca mea, dorind foarte sa nu sĕ înstreineze şi sa se irosască fiind adunata cu multă greotate şi marĭ cheltuelı, o afierosesc Seminarieı ce fraţia sa Arhiereul Veniamin Roset s'aŭ fagaduit a înfiinţa pentru monahı la sfânta man. Doljaştiı spre pomenirea mea.

Fiind-ca Dumn. maiorul Cogâlnicénu viind aicea aŭ maı luat de la mine treı sute galbenı în socotéla tiparireı Istorieı Besariceştĭ, care acum peste tot fac opt sute galbinı ce au priimit Dumnea-luı de la mine, şi pentru care se afla datoriu a-mı da sau 267 trupurĭ din istoria besăricésca, sau banii 800 #. Las dar ca aceştı banĭ

luaţĭ orĭ în natură dela Dumnea-luĭ Cogâlniceanu, saŭ adunaţĭ din vênḑarea ecsemplarelor din istoria besaricéscă ce ıaste datoriŭ a da, să se aşăze de epitropiĭ mieı în casa Seminarieĭ Socoliĭ, întrebuinţându-se numaı dobânda lor anuala vecınic în tipărirea pe rând a tuturor talmăcirilor manoscriselor mele câte sĕ vor găsi nepublicarisite, şi întiparirea carţilor besariceştı de care dupre vremı ar fi lipsă, care sa slujasca a se harazi fara plată tuturor cliricilor siminariştĭ la eşirea lor din Seminarie, dupre cum şi pe la besaricile ţăriĭ, protimisindu-sĕ cele sĕrace spre pomenirea pacatosuluĭ mĭeŭ suflet. Poftesc pe Dumnea-luĭ maıorul Cogalnicénu sa nu sĕ împotrivasca a rĕspunde acéstă dréptă datorie, fiindu-ĭ în destul înlesnirile ce la prilejurı ĭ-am facut cu toata buna voinţa me, şi rugând pe Cârmuire şi pe ceĭ ce vor avea dupa vremĭ trebile în puterea şi sama lor, ca să privighieze daca sĕ întrebuinţază dobânḑile acestuĭ capital întocmaĭ dupa orânduirea mea.

Las asupra fiiuluĭ mieŭ Meleti să respundă şi cuviosuluĭ ĭeromonah Calinic eclisiarhul manăstireı cincĭ-zĕcı galbinĭ spre pomenirea mea din închipuirile sale.

Insarcinez pe fiiul mieu Meletie ca pentru dragostea Domnuluı îmormêntarea să mi se faca dupa povaţuirea ce ĭ-am dat numaı cu parinţiı din Mănastire, dinafară de sfânta besarica, fara arhiereı, semplu, şi fară zadarnicĭ pompe şi cheltuelı.

In sfârşitul acestora cu dreptate de parinte pun în numele Domnuluĭ însarcinare asupra préosfinţituluı frate Romanu şi-l rog s ı bine-voiasca pentru dragostea Domnuluĭ a fi lucratoriŭ şi partaş împreuna cu îmbiı epıtropı însemnaţĭ prin Testamentul mieu, Dumnea lor logof. Costache Conache, Spata ·iul Mihail Cantacuzin (Paşcanu) către împlinirea rostirilor Testamentuluı mieŭ, şi a osăbitelor codic(h)ele alaturate lâng·ı dênsul.

Recomandandu-ı tot odata sa se roage îndur·ıtuluı Dumneḑeu pentru ertarea şi mântuirea pacatosuluı mieu suflet.

(Adaosul scris cu însaşĭ mâna sa proprie) *Acest adaos sĕ va socoti ca o parte a testamentuluĭ meu.* **Veniamin** *proin Moldavias.*

l. p. în céră
cu inițialele sale.

In 20 Martie 1844, sfânta măn. Slatina.

*Nicanor Arhimandrit* martur
*Grigorie Duhovnic* martor
*Silivestru Dohovnic* martur

„Aceste de maĭ sus aratate învĕțat de Préosfinția sa din cuvênt în cuvênt am scris și adeverez.

*Calinic ieromonah eclisiarh.*

---

*Adresa Departamentuluĭ Dreptățeĭ prin care sĕ constată ca a ordonat și Domnitorul timpuluĭ, Mihaiŭ Sturdza, de a se executa Testamentul de catră Epitropiĭ înstituițĭ de Mitropolitul Veniamin—ca executorĭ Testamentarĭ.*

*Copiĭ de pi poronca Departamentuluĭ dreptățeĭ din 27 Enuarie, 847 subt No. 115*

Dumnea-luĭ acel Dimitrie Cantacuzin ispravnicul aceluĭ ținut, prin raportul ce au supus pre Inalțatuluĭ Domn la 18 Dechemvrie a anuluĭ trecut 1846, au alăturat în origĥinal diéta și Condic(h)elul ce au gasit dupa savarșirea din viéța a preaosfințituluĭ proin Mitropolit Veniamin în prilejul catagrafisiriĭ avereĭ remase dela repost. la manaşt. Slatina, și Inalțimea Sa cu resoluția din 23 a urmatoareĭ le-au recomenduit acestuĭ departament : „Ca Dumn. Logofătul dreptațeĭ va încredința Giudec. „competente testamentul și Condic(h)elul aratat ca să le „împartașasca Epitropilor numițĭ, spre a sĕ spune în lu- „crare voința testatoriuluĭ întru cât privesc dreptațile sale „acele personale". Drept aceia Departamentul dreptațeĭ spre împlinirea înalteĭ resoluțiĭ, triimete pe lânga acesta

acei Giudec. atât orighinalnica diéta şi Condic h elul pomenit, cât şi copii de pe acel raport a Dumn. Ispravnicului spre legiuita lucrare.

Iscalit: Logofatul dreptaţei *N. Suţu*

Cercetat

Şef Secţiei *Papafil*

Pentru întocmai cu originalul

*Stol. Klucerescu*

*Adresa Tribunalului de Suceava, prin care trimite Episcopuluĭ de Roman, Veniamin Roset, Testamentul original spre executare.*

*Inalt Preosfinţituluĭ Arhiereu Veniamin Roset Episcop Romanuluĭ şi Cavaleriu.*

Diéta şi Condic(h)elul savarşitului întru pomenire proin Mitropolit Veniamin Costache priimite pi lânga poronca Dipartamentului dreptaţei sub No 115; acest judecatoresc trebunal a ţinut. Sucevei în original pe lânga acesta cu cinste vi l triimete préosfinţiei Vóstre spre a urma dupa insarcinarea cuprinsă într'ênsele, triimeţindu-ve tot odata şi copii intocmaĭ după numerarisita poronca a Dipartamentului.

*Alecu Botez.*

*Cantacuzin*

Director *Balomir.*

*Stolo-nacĭalnic Pitar Klucerescu.*

N. 499
1847 Fevr. 25.

# CONSTANTIN DAPONTE, NUMIT CHESARIE DIN CALUGĂRIE

## GRAMATA DE AFIEROSIRE.

AL

## UNGRO-VLAHIEI FILARET CERTIFICĂ

(Urmare, Vedĭ No. 4, anul XI).

O datorie nestramutata avem noi pioşii creştinĭ sa cinstim şi sa închinam pe toţĭ sânţii ca servitorĭ aĭ luĭ Christos, şi mijlocitori neîncetaţi pentru noĭ; înca şi sântele lor reliquii, ca isvor nesecat, ce isvoresc miĭ de vindecarĭ şi minuni.

Cu deosebire datorim a respecta şi închina cel de închinat şi cu totul de respectat lemn al neîntinateĭ Cruci, ca şi cum ar fi restignit pe el Domnul şi udat cu întru tot sântul seu sânge, prin care aŭ luat rescumparare neamul ominesc şi s'aŭ invrednicit de vechea patrie-paradisul, din care-l isgonise din invidie diavolul. Deci, fiind-ca prin buna-vrerea a lui D-ḑeu a venit dela sântul munte aicea în Bucureştĭ acel renumit şi cinstit lemn, ca de un cot, pe care pururea *amintitul Imperat Roman* l-a *afierosit* la sânta monastire a Sânţilor prea măriţĭ 40 de Martiri, ce se numeşte Xiropotam şi au stat timp îndelungat şi aŭ radicat bóla ce se întâmplase a ciumeĭ, şi ţara tóta cu eftinatate şi îmbelşugare o aŭ îmbo-

gațit și în deobște și în particular aŭ bine-facut celor ce o înnecaŭ și s'aŭ întins asupra tuturor; ne-am mișcat cu inima și am dorit sa ne arĕtam și noĭ recunoscĕtorĭ catră el, adica Crucea luĭ Christos, ca serviĭ catre stapân, ca bine-facuții catre bine-facetor. Fiind-ca Biserica unde fericiții noștri parințĭ, Ioan Slatineanu, Marele Medelnicer, și Neculaĭ fratele luĭ cu doue-ḑecĭ de anĭ înainte din temelie o au zidit cu propria lor cheltueala la Slatina în piața, ce se cinstește pe numele Adormireĭ Nascetóreĭ de D-ḑeŭ, o închinam noĭ acum adevĕrațiĭ lor fiĭ Constantin și Raducanu cu maica nóstra Stanca și cu vĕrul nostru Ioan, fiul ḑisuluĭ Neculaĭ, moșul nostru, cinstiteĭ și de viața facetóreĭ Crucĭ. Pentru aceia o afierosim și o închinam la ḑisa respectabilă și împeratésca monastire a Xiropotamuluĭ spre mântuirea nóstra sufletésca și a parinților noștri și spre vecĭnică amintire. Pentru ca nu cumva sa nu fie deajuns enorieĭ bisericeĭ pentru întreținerea celor ce sunt aicea și înca sa se trimita ceva ajutor și la monastirea Xiropotamuluĭ, îĭ dam și-ĭ afierosim eĭ o moșie, ce se numește Berca, înca o moșie ce se numește Preoteștiĭ sau Bodoeștiĭ, amêndoue în districtul Otuluĭ, dupre cum cuprind marturiile despre ele. Inca o vie în dealul Slatineĭ, înca o móra în rîul Oltu, înca un loc de douĕ saŭ treĭ binale în piața. Incă și un salaș de Țiganĭ dela Ionița Gulianu Marele pitar. Pe lânga aceste și unele lucrurĭ mișcatóre și animale, dupa cum se vede în catagrafie. Tóte acestea astaḑĭ împreuna cu sânta Biserica și cu casele de lânga ea de piatra cu pivnița,

din tot sufletul şi inima le afierosim cu supunere respectateĭ monastirı a Xiropotamuluĭ, şi ne rugam noı ceı smeriţı Domnuluı şi Mântuitoruluĭ Nostru Isus Christos cu puterea cinstiteı sale Crucı, cu rugaciunele sânţilor seı 40 de Martirĭ sa le primésca ca pe cele doue obóle ale vĕduveı spre lasarea pĕcatelor nóstre spre a afla mila în ḑina judecaţeı.

Decĭ spre dovada de adevĕr şi perpetua siguranţá, s'aú iscalit de însuşı mâna nóstra şi s'au întarit şı de Prea st. Nostru Mitropolit Domnul Filaret dupre datina, cum se vede. 1759 Octomvrie 20.

## ALTA

Intrând de demult Domnul nostru Christos, Mântuitorul lumeĭ, în casa dreptuluı Zacheŭ, éta, Dómne, îndata a strigat Zacheu, jumetate din averea mea o daŭ seracilor, şi daca am nedreptaţit pe cine-va cu ceva întorc împatrit. Intrând însa acum şi cinstita Cruce a stapânuluı Christos, prin care s'a facut mântuirea, în casa supuşilor noştrı servı, Constantin şi Dimitrache, fiiı fericituluı boer, Marele Sardar, Radu Falcoianu şi Ilinca Buzasca, îndata şi noĭ urmând pe acel drept, cu bucurie într'un cuget şi unanim amêndoı am ḑis: Iata prea sânta Cruce, pentru iubirea ta dam douĕ moşiı a nóstre parinteştĭ şi le proaducem cu tot ce sunt ele pentru harul tĕu, rugându-ne şi sperând tare ca vom auḑi-şi noĭ: Astaḑı s'a facut mântuire caseĭ aceştia. Şi le afierosim acestea la Monast. Slatina, ce se cinsteşte pe numele Adormireı prea sânteĭ Nascetóre de D-ḑeŭ, care de

curênd s'a afierosit la vestita și împeratésca Monastire a Xiropotamului, ce se cinstește pe numele Sânților Mariți 40 mari Martiri ai lui Christos. Și dar eu Constantin afierosesc tóta partea mea ce am în trupul moșiei, ce se numește Berca, iar eu Dimitrache afierosesc tóta partea mea ce am în trupul moșiei, ce se numește Otoeștĭ, care amêndoue sunt în districtul Oltului, dupre cum glasuesc marturiile lor. Aceste doue moșii le afierosim din tóta inima nóstra, noĭ acești doi frați la ḑisa sânta Biserica, metohul ḑisei monast. a Xiropotamului spre mântuirea nóstra sufletésca și spre amintire neîncetata a nóstra și a parinților noștri, pentru ca sa fie afierosiri de jertfe și veniturĭ perpetue pentru economia celor ce se afla în ea și îndestularea la tóte cele ce trebue și sunt de nevoe st Bisericei, pentru ca templul luĭ D-ḑeu sa aiba fara lipsa și sa se bucure de înfrumusețare și de demnitate, dupre cum se cuvine, și noi bunii creștini ce am afierosit, și vor afierosi asemenea lucrurí, să avem resplata vecinica.— Deci spre dovada și continua siguranța, s'a facut și acésta a nóstra presenta gramata afierositóre și s'au subscris cu propria nóstra mâna și s'aŭ întarit și de multe și însemnate persóne, cum se vede. 1759. Decemvrie 7.

---

## ALTA

Buna și placuta este milostenia, data în tot timpul și la tóta împrejurarea. de aceia și Mântuitorul nostru în Evangelii hotaraște: *La tot cel ce-ți cere ție*

*da-ĭ*. Cu deosebire când se da la monastirile sărace și maĭ ales la cel din noŭ zidite, dupre cum este la Slatina, sânta Biserica a Adormireĭ Stăpâneĭ nóstre Nascatóreĭ de D-ḑeŭ și pururea fecióreĭ Maria, care acum de curând s'aŭ afierosit la sânta monastire Stavropigiala, din sântul munte, a Xiropotamuluĭ, a S-ţilor și Marilor Martiri cei 40 și s'aŭ facut metoh al ei. De aceia și eŭ Ión Postelnicul, fiul fericituluĭ Dumitrașcu Vameșul, mișcat de zelul și iubirea către cinstitul, sântul, întreit fericitul lemn al facĕtóreĭ de viaţa Crucĭ, asilul și mult preţuitul tesaur, marele odor al ḑisei monastiri, care prin mila luĭ D-ḑeŭ aŭ venit aicea în Bucureștĭ pentru bine-facerea și sânţirea acestei de D-ḑeŭ pazite ţerĭ, dupre cum este cunoscut tuturor, dau mila și afierosesc ḑisului metoh o moșie parinţésca, ce se numește Brancovo, ce este situata în districtul Teleorman, lânga localitatea ce se numește Roșu de Vede. Care moșie avea și vie când-va, avea și vad de móra, dupre cum pe larg arata marturiile despre ea, pe care le-am înmânat numitului Egumen Parintele Kir Macarie. Acésta moșie, ca însuși a mea proprietate și clironomie a mea parinţască, o afierosesc cu totul la ḑisa Biserică a Preast. Monast. Slatina. Ca să fie de acum și încolo proprietate a sa nerășluita și ne substrasa în tot veacul pentru sufletésca mea mântuire și a părinţilor mei, spre amintire neîncetata. Decĭ spre dovedirea adeveruluĭ și continua siguranţa s'aŭ facut și presenta gramata afieratóre subscrisa de pré nobilii boerĭ, cum se vede și s'a dat în mâna Preasânţituluĭ, 1760. Martie 9.

## ALTA.

Este obiceiŭ în lume, ca de câte orĭ un Imperat merge într'o cetate pentru vre-o trebuință orĭ pentru trecere să-ĭ presinte luĭ ceı maı însemnațĭ aĭ cetățeĭ, darurı multe și deosebite, fie-care cum póte. Pe de oparte pentru a-l onora și mulțami pre Imperat, ĭar pe de alta parte pentru a areta bucuria și onórea de care s'aŭ învrednicit prin gloriósa presența a Imperatuluĭ. Acésta veche și frumósa datina a admis-o și aŭ întărit-o și Imperatul Imperaților D-ḑeŭ. Viind decĭ în lume pentru iubirea sa de ómenĭ, éta Magiı dela resărit aŭ sosit la Ierusalim, aducêndu-ĭ luı acel întreit present: aur, smirna și tamae, cu mare mulțamire și bucurie celuĭ noŭ nascut și Unic fiiŭ și singur Imperat, Christos D-ḑeul nostru. Fiind-ca decĭ a venit aicı la Bucureștĭ acel mare și prea fericit lemn al purtătóreĭ de viața Crucĭ a luĭ Christos, aceluı a tóte Imperat, pe care acel încununat Imperat al Romeilor Roman l-aŭ afierosit la st. Monastire împĕratésca din st. Munte a acelor glorioșĭ Marı. Martirĭ 40, ce se numește Xiropotam, aŭ fost daruit de către toțĭ pioșiı creştinĭ, pentru tóte bine-facerile revarsate asupra tuturor prin ea, cŭ multe și diferite darurĭ și afierosirĭ. Prin zel mișcat și eŭ de iubire catre cinstitul lemn, ca unul ce-ĭ demn de admirat și întru tot sânta rĕmașiță a précurateĭ și D-ḑeeștĭ Crucĭ, ca unul ce eram dator împreuna cu compatrioțiĭ meĭ, m'am cugetat să proaduc și eŭ vre-un dar spre arătarea disposițieı mele și a recunoscințeı. De aceĭa promit a trimite în fie-care an la vestita Monastire a Xiropotamuluĭ *ḑece* ocale de

céră albă curată, care să ardă acolo în lăuntru sântului templu, din propriile mele venituri, neîntrerumpt și pentru ca să se amintéscă vecinic numele acestea : Panu, Ana și părinții și fiii lor. Nu numaĭ eŭ până când voiu trăi să daŭ acest present, — dar să fie datori și fiii meĭ și fiii fiilor meĭ, și așa continuu toți succesorii să trimită neîntrerumpt în fie-care an acéstă hotarîtă dare de céră, ḑece ocale de céră albă spre pomenire și a ajutorul al nostru și al lor acum și în viitor. Și dacă eĭ vor face aceia ce scriu și hotarĕsc părintește să aibă bine-cuvêntarea lui Christos și a mea. Puterea cinstitei și de viéța ta-cetórei Cruci, cu rugăciunile celor 40 de Martiri să-i păzéscă ca pe lumina ochiului, să sporéscă avutul lor și să le resplătéscă acéstă dăruire înșeptit. Iar dacă (să nu fie) și vor călca acéstă dăruire de suflet folositóre și plăcută lui D-ḑeŭ și duși de avariție nu vor trimite acea céră și vor priva pe acéstă Biserică a lui D-neḑeŭ de iluminarea acésta, să fie considerați ca răpitori, iubitori de reu și prevaricatorĭ a acestei disposiții a mele bune și părintești. Spre dovedirea căria și continua siguranța s'a făcut presenta, ce s'a subscris de însașĭ mâna mea și s'a sigilat cu propria mea pecete. 1760 Maiu 30.

Subscris. *Panu Filipescu fost mare Sardar.*

A aceluiașĭ rugăciune către Nascĕtórea de D-ḑeu, când au călcat Tatarii Moldova; iar în Iași din causa presenței cinstituluĭ lemn n'au putut să între, deși s'au încercat odată și a doua óră să intre. In anul 1758, luna Septemvrie.

## (Poesie în grecește în original).

Din buze necurate .......... Regina Imperaţilor
Din inima întinată........... Fala a tótă Biserica
Din limbă necorectă.......... Sciinţa cea prea înaltă
Din suflet mânjit,........... Puterea a tóta lumea
Priimeşte ruga Mariă ,....... Dómna iubită a lumei!
Primeşte cererea omului .... Impios şi de odorat.
Priimeşte rugăciunea servului Neruşinat şi urîtor de virtute
Primeşte picaturile de lacrimi A incestuor şi prea înrăutăţiţilor!
Primeşte desvinovăţire ,..... Exprimată prin plânsori
Caci tu scii Stapâna mea ..... Nenumeratele mele pecate.
Tu cunoşti Preacurată........ Greutatea pecatelor mele.
Tu scii cu deseverşire........ Cât e de urîta viaţa mea,
Spurcate cugetarile mele,.... Nelegiuite faptele mele,
Atee gândirile mele,...... Infern tóta viaţa mea!
O fugi cu totul viaţa,........ Tóta este diavolica!
Laca, a deveuit, muma,.... A patimilor şi a demonilor.
Fiu vai! a nesupunerei ..... Creatura a pierderei,
Casa a tot pecatul,.......... A totul, la, cu adeverat.
Tóte secretele mele,......... Tóte darurile mele,
Le-am întinat urît,.......... Le am stricat desăvêrșit.
Am întrecut și pe curva ..... Pe Manasi și pe Vameş,
Mai presus de Ninevită ...... Şi le vechi Sodomiţi,
Mai mult decât si Atin...... Ba și pe însuși Iulein.
Mai mult decat fiarele........ Decât acestea în adever
Am trecut peste ori ce margini Şi chiar însuşi Losforul.
O ora în viaţa mea, ......... O singură oră D-ḑeul meu
Iubitului meu stepân, ....... Bunului meu nutritor
Domnului, Dulcelui meu,.... Mult bine-facetorului meu,
Nu l-am cinstit cu demnitate, Nu l-am servit c'onestitate.
Dac'aşi fi trait în veac ....... In lume nenorocitul,
Şi de-aşi fi avut putere,...... Peste tot în tot-déuna,
Eram, cu tótă adeveratate,... Sa comit numai pecate,
Cât este nisipul marei,....... A rîurilor şi-a lumei tóte.
Acesta vedênd Creatorul,.... Credinţa mea Mantuitóre,
Facetorul acestei lumi, ...... Bunul meu şi D-ḑeu,
D-ḑeu cel laudat,........... D-ḑeul meu Inalt,
A oprit în ochii mei......... Sabia și ai mei calai,
Mi a presentat mórtea mea, .. Peutru reutatea mea.

Pe care dac'aşı vrea ........ Pe tóte a le enumera
Dela copil de cincı anı,...... 'Mı paraduesc viaţa mea,
Privirile le desfrânez, ....... Auḑurile le patez
Şi-a tuturor celor ce ascult,... Şi acelor ce me citesc.
Am greșit eu Preacurata,.... Peste firea ominésca,
Am pecatuit Mare Fecióra... Ca nici un om altul !
Am faptuit mai mult decât |fiarele, Prin marea mea necuminţie,
Reutatea mea Dómna,....... O declar pe faţa,
Suferinţele-mı triumfa ...... Dómna şi le anunţ public,
Stând faţa înaintea ta,....... Servul şi demn de mila ta,
Pentru ca s'auda toţı,........ Ingerı, Oamenı şi Diavolı
Am pecatuit Ingerı,......... Peste natura ominésca,
Am pecatuit mult ómenı, .... Mài mult decât orı-ce om,
Am pecatuit ca fiarele, ...... Din marea mea nebunie!
Nedescrisa nebunie, ......... Neexprimata viclenia,
Peste minte e pecatul,....... Preste cuget reutatea,
Mare întinsa viclenia, ....... Ocean este tirania,
Fara fund mîncatoria,....... Infern şi filargeria
Munte-ı şarlatanaria,........ Deal este și trân lavia,
Neîncetat întrigaria, ........ Nemesurată fliaria,
Sunt nedescris eu sermanul,.. In aceste ca şi 'nalte
Sunt vinovat chiar de mórte, . Şi de mórtea cea maı grea
Sunt vinovat de Gheena,.... De foc şi de Triena
Sunt vinovat de venin,...... De verme şi de Diavol
Vinovat înfricoşatuluí Tartar, Şi infernuluı nemesurat.
Vinovat de exclusiune,....... De întuneric şi adâncime,
Pentru nenorocirele mele .... In lume şi saracii,
Pentru bólele mele.......... Și ciume și parjolurı,
Pentru mine Imperateștı..... Nedreptaţı și Domneştı,
Pentru mine şi talharii,...... Fóme, furii şi tatarii,
In fine tot pentru mine,...... D-ḑeu cu incredințare,
Va face un alt Infern, .. .... Maı dureros şi maı mare.

Dar o neîntinata Marie,..... Dómna prea gloriósa
Ingerilor și ómenilor........ Maı cu séma celor reı,
Flórea Evangeliei,......... Rod divin ceresc,
A luı D-ḑeu veselie,........ Ingerilor strelucire,
Protectórea popórelor, ...... Imperatésa credincioşilor,
Imperaţilor înfrumuseţare,... Domnilor fortificare,
Preoţilor deplinatate, ....... Monahilor bucurie
Femeilor mareţie,........... Barbaţilor veselie,

Sóre al credinţei mele,...... Luceafer al lumei,
Raiul meu de desfatare, .... Acum şi în tot-déuna,
Nici marimea greşalelor,.... Nici mulţimea pecatelor,
Nici ale Preotului,.......... Nici ale Imperatului,
Nici acelui batrân sau tîner, . Nici chiar ale Evreului,
A întrecut al Dómneĭ mele,.. A Bunei mele şi sânte,
Multa sa îndelung rabdare,.. Şi marea sa milostivire!
Dar prin mila simpatiei,..... Ş'a mulţimei de bine faceri
Pe ceice se îndréptă cu căldura, Şi te rógă cu suspin,
Şi curaţi şi luminezi,........ Şi luceşti şi străluceşti
Facêndu-i partaşi........... Stapâna bine-cuvêntată,
Cu privirea ta D-ḑeéscă,.... Şi cu convorbirea ta,
Curaţe-me, Feciora deci,.... Pentru ca sa te maresc pururea
Luminéza-me cu lumina ta,.. Da ertare fiuluĭ teu,
Şi-mi iarta aceste pecate,.... Maica milostivitóre,
Pentru ca cu inima curată,.. Şi cu minte înspaimîntată
Şi cu suflet înveselit,....... Stapâna plina de daruri,
Sa te maresc în tótă viaţa,.. Impreuna cu Domnul,
Cu sufletul şi cu viaţa mea... Cu onórea şi placerea mea,
Cu veselia mea, ........... Şi cu sânţenia mea,
A lumei mîntuire,.......... Şi a ticalosului meu suflet.
Deci acum cu mulţamire.... Şi din tótă inima,
Me'nchin ţie Preasânta...... Şi te maresc Dómna,
Ca fiiul bine cuvêntata ..... Ş'ai nascut pe cel bine-cuvêntat
Acum şi tot-déuna.......... Şi în secul nesfêrşiţi.

Dupa acésta poesie, pe care am reprodus'o în versurĭ albe, urméza aceste marimuri :

## MARIMURI

Bucura-te Preasînta Maică a lui D-ḑeŭ; Bucura-te Nascĕtóre de D-ḑeŭ, protectórea Creştinilor. Bucură-te a sufletului meu ajutor şi acoperamênt şi în seculul acesta şi în cel viitor.

Cânturı îțı aducem ție neîncetat, prea sânte lemn, și prea cinstita Cruce, carı prin tine, de robia Schiților (Tatarilor) și de vatemare ne-am scapat, arma neînvinsa.

Am credut ca este de importanța istorica și chiar dedicația carțeı, pentru ca autorul o face persóneĭ celeĭ maı influente, ce era în acele timpurı la Românı.

## Dedicația Cărțeĭ.

*Prea Mărite Boer!*

Nu este nimic maı de cinste decât ómeniĭ, ıar ómenii n'au nimica maı de onorat decât pe boerı, aceștia n'au nimic maı de respectat decât legile, ıar legile n'au nimic maĭ de cinste decât Vornicii; ıar Vornicii n'au pe nime maı de onóre decât pre tine, Prea Marețe, Prea Gloriosule boer, Mare Vornice, Domnule Constantine Dudescule.

Decı n'am nicı eu maı de respectat între toțı, în totul maı onorat, în numele caruia sa dedic, pentru a-mı cinsti cartea acésta, cu mânile caruia sa deschid acésta masa spirituala și prin grația caruia s'o respândesc tuturor spiritualminte, pin harul teu cel onorat de D-deu daruit, din mânile tale cele prea cinstite și mult darnice și pin numele tĕŭ cel excelent. Acésta-ı carte-pateric, istoriĭ de ale albinilor, paradis pentru ascețı, tesaur pentru laicı, conducĕtor celor lumeștı, masa spirituala, în loc de mâncarı plina de istoriĭ, care îndulcesc audul cetitorilor, înveselesc inimile, întaresc mintea și vindeca sufletele. Masa la care staŭ sânții, pe care o com-

pun îngerii și o bine-cuvintéza Christos. Masa pe care o respecta Arhiereii, o maresc Imperații, o înfrumusețéza boerii, o ornéza femeile, la ea se aduna și se maresc bogații și seracii.

Masa D-ḑeésca, și lui D-ḑeŭ placuta și de D-ḑeu lucrata, a caria servitor sunt eŭ și cel mai mic Diacon, óspeți religioșii (pioșii), iar tu cel în fruntea mesei și președinte. Pentru ca eŭ sunt sdrobit de iubirea ta, sclav darurilor tale și robit de virtuțile tale. Pentruĭ ca tu eștĭ și cu sciința mare, și cu limba dulce, și cu privirea placut și tuturor bun, Domnitorilor cel mai ales, Archiereilor cel mai dorit, iereilor și monahilor cel de admirat, lauda localilor, respectul strainilor, celor de departe și celor de aprópe istorisire placuta, imposanța boerilor, ajutorința sermanilor. Drépta ta este plina de îndurare, de dreptate gura ta, de adever cuvêntul teu, ochii tei de cautare corecta, inima ta de credința.

Priimește dar te rog prea strelucite și prea virtuosule boer acest neînsemnat, dar cu frumos nume, dar, ce neînsemnatul și nedemnul îți proaduce ție. Respândește-o, public'o și o spune tuturor cu bunavoința, ca un iubitor de D-ḑeu și de ómeni. Caci dupre cum cuget nu s'a facut Crucea. decât ca sa se arate în lume, nu s'au aretat decât pentru a învinge, nu învinge decât pentru a se conserva, nu se conservă decât pentru a se închina, nu se închina decât pentru ca sa faca minuni. Și n'au facut minuni, cuget, nicĭ odata maĭ mult decât sa bine-voiasca a veni acum pentru ânteia data, împreuna cu mine în București; Crucea lui Christos cu mine

nedemnul! Crucea luĭ Christos, cinstitul lemn, acel ca de un cot, mare și mult laudat, cu nime astfel de serv, prea mic, fara însemnatate, și nevrednic! N'a venit, dupre cum ved, decât pentru întarire purtatoruluĭ de cruce Domnitor și iubitoruluĭ de Christos Domnitorului Nostru, pentru bine-cuvêntarea țereĭ, și pentru întreita amiciție, pentru a me onora pe mine în totul desĕvêrșit cu amiciția cea prea înalta a vóstra și de D-ḑeu iubit prea glorióssule! A caruia glas pretudindenea, iar dragostea cu mine, iar iubirea lui D-ḑeŭ cu noĭ, a carui arma neînvinsa-i Crucea, harul mântuitor Christos, Gloria eterna D-ḑeu. Caruia fie marirea în vecii vecilor, amin.

1758. Martie 9.

Al nobleței vóstre glorióse

In Christos iubit frate
*Chesarie Daponte.*

Tot în acésta scriere am întimpinat în versurĭ, la pagina 50, urmatórea istorisire de însemnatate pentru istoria Ierarhiei Bisericeĭ Nóstre. Expunerea este facuta în forma de dialog, între Constantin Daponte și Chesarie Daponte. Iata acésta istorisire:

„Chesarie: Sa-ți spun despre un evreŭ de neam, care respectiv de credința și fapte me întrece cu nemĕsurare pe mine creștinul de neam și pre tine, cel cu acelașĭ nume, da, cu tótă siguranța. Pentru ca a fost sânt, fiind înca copil, evreŭ și iubitor de Christos din copilarie. Era de loc din Sinade, vechĭa Metropolie,

dar acum nu-ĭ nicĭ Episcopie, ca multe altele. Const.: Eŭ aud ca acum se afla în Moldova Archiereul Sinadelor, fara nicĭ o îndoiala, este Xiropotamit ş'o scii mai ales acésta. Chesarie: Il cunosc fiul meŭ bine, şi daca voeştı sa ştiĭ, se află acum la Biserica Danculuĭ din Iaşı, care-ı Xiropotamica, şi-ĭ cunoscut de catre toţĭ. Const.: Iata dar Archiereul Sinadelor Stapânul meŭ. Chesarie: Pastor fara turma, e acesta Domnul meu! Archiereĭ ca acesta se afla în adevĕr mulţı şı la Golia se gaseşte acum al Sevastieĭ şi aicea al Siropoliei şi al Mirelor, al Sardılor şi alţı mulţĭ dintre Arhiereĭ (în Valahia). Const.: Dar cum se fac aceştia? Chesarie: De catre Domnitorĭ, pentru ca-s din viţa domnésca şi numaı pentru onóre; dar sa ne întórcem la sujetul nostru....

(Cartea autografa a luĭ Chesarie Daponte — Τραπεζα Πνευματική — póıta data 1758, Martie 9).

Constantin Erbicénu.

# PSALMUL XII.

(Urmare; vedĭ No. 4, anul al XI lea.)

Titlul acestuĭ psalm n'are trebuința a fi esplicat, pentru ca este acelașĭ a maĭ multor psalmĭ precedențĭ; *Intru sfêrșit, psalmul David* Subiectul este o rugaciune ce face David în timul necazuluĭ sau al întristareĭ. Nu este nimene, care sa nu se folosésca de el, pentru ca nu este nimene, care sa nu fie espus la nenorocirĭ din partea ómenilor, sau pericule din partea inimicilor mântuireĭ.

VERS. 1 și 2.

*Pâna când Dómne, mĕ veĭ uita, pană în sfĕrşit? Pâna când întorcĭ faţa ta de catre mine? Pana cand veĭ pune sfaturĭ în sufletul meu, durerĭ, în inima mea, ḑiua şi nóptea?*

In loc de *pâna când întorcĭ faţa ta?* ebreul ḑice, *până când ascunḑĭ tu faţa ta?* Este tot acelașĭ sens. Cand D-ḑeu se pare a ne lasa în durere şi intristare fara a ne apera, se pare ca a intors sau ascuns faţa sa. Acestea sunt espresiunĭ metaforice destinate a ne areta aceia ce noĭ credem ca este parasirea luĭ D-ḑeu.

Pâna cand veĭ pune sfaturĭ în inima mea, însamna a-şĭ imagina sau a cauta diverse mijlóce de a se sustrage de pedépsa sau de durere.

## MEDITAȚIUNĬ.

Acest fel de plângere a sântuluĭ rege este plina de sentiment şi dragoste. Ah! Dómne m'aĭ uitat până în sfêrșit? 'Mĭ-aĭ ascuns faţa ta pentru tot-déuna? Nu mĕ voiu maĭ bucura de sânta ta presenţa? Eĭ! eu m'am lasat la miĭ

de reflexiuni pentru a liniști durerea ce mĕ apasă; am petrecut ḑilele mele în doliu și tristeța, temêndu-mĕ ca să nu te fi departat dela mine.

Profetul expunênd ast-fel pedépsa sa, nu mărturisește nici neîncredere nici nerabdare; el este tot-déuna lasat în voia luĭ D-ḑeu. Cunósce drepturile justiției sale, și independența sfaturilor saĭe divine; sentimentul dureref sale îl face a dori óre-care mângâere din partea D-ḑeuluĭ seu. Is. Chr. însuși în grădina Maslinilor cerea de a fi scutit sa bea paharul durerósei sale patimi; dar cererea sa era tot-déuna subordonată voinței Parinteluĭ seu. Sufletele cele mai sânte pot deci a-și forma aceleași dorinți; aceste dorinți sunt chiar o dovada de amorul lor pentru D-ḑeu. Ah! cum zaresc aici o diferinți însemnată între dispozițiunile sânților și acele ale pĕcatoșilor, a pamêntenilor, a ómenilor secolului! Aceștia nu se întristéza a fi departe de D-ḑeu; cu cât se glorifica prin spiritul de nereligiune, cu atâta ei se irita că nu se pot sustrage dela puterea și dominațiunea sa. Daca acésta ar fi posibil, ei n'ar cruța nimic pentru a eși din acésta atârnare; și de necaz, de desperare, ei formezı sisteme, unde nu-i remâne lui D-ḑeu nicĭ putere, nici dreptate, nici providența. Sânții, sau cel puțin acei carii aspira la sânțenie, pun tóta fericirea lor într'o relațiune continua cu D-ḑeu; și când se pare ca se ascunde de ei, eĭ plâng cu lacrimi; cer ca Domnul sa se apropie de dênșii Am încercat adese-ori, o D-ḑeul meu! asprimele absenței tale; dar racéla mea era causa, tu îți rĕsbunai pentru racéla mea. Și cu cine eram atunci? nu eram cu lumea, care nu m'a primit nici-odata; nu eram cu tine, pentru ca m'am îndepartat prin necredința mea. Eram cu mine însumi, și nu găseam decât durere și amaraciune.

VERS. 3 şi 4.

*Până când se va înălţa vrajmaşul meu asupra mea; cautǎ, audi-mĕ, Dómne Dumnedeul meŭ, luminéza ochii mei ca nu când-va să adorm întru mórte.*

Divisiunea versurilor este puţin deosebita în ebreu, însa fară diferinţa în sens.

## MEDITAŢIUNĬ.

Inimicul ce persecuta pre Profet putea fi Saul, Absalon, Semei sau orĭ care alt conjurat pentru perderea sa; dar inimicul principal de care se temea, trebuea să fie fară îndoiala inimicul mântuireĭ, principele întunericului, care de la inceputul lumeĭ cauta a perde sufletele. Acest sânt rege n'ar fi dat acest psalm sa se cânte în rugaciunile publice ale naţiunei, daca nu era vorba de un inimic comun, de un adversar gata a tulbura pre toţi adevĕraţiĭ Istrailiţi. El ruga pre Domnul de a arunca ochii asupra luĭ, adeca de a nu ascunde faţa sa, de a nu se maĭ parea ca *uită*; şi el îl numeşte aicĭ Domnul şi D-deul sĕu, recunoscênd suprema sa maiestate şi puterea-i fară margini. Acest profet scia ca aceia ce lipseşte mai mult omului este lumina; inima sa este conrupta, însa sufletul sĕŭ este înca şi mai întunecat. Daca vom gândi tot-déuna drept, noi nu ne-am rataci mai nici odata în calea mântuireĭ. Prima calitate ce recunósce Evangelistul în Is. Chr., după ce a declarat că este cuvêntul luĭ D-deŭ şi D-deu însuşi, este că întru el este lumina, *şi lumina adevĕrată care luminéză pre tot omul ce vine în lume.* Cea dintĕiŭ lucrare ce a facut acest D-deŭ om a fost rĕspândirea luminei; steaua sa aparu în Orient, şi atrase neamurile la eslea sa.

Dar pentru ce profetul cere ca ochiĭ sĕi sa fie luminaţĭ? ca sa nu adórma întru mórte. Spera el saŭ dorea ca să

nu móra? El era cu totul departe de acésta ideie nebuna. Mórtea de care cere el sa fie scutit este blestemul, perderea eterna a lui D-ḑeu sau pĕcatul, care e causa eĭ. Aceia ce îndepartéză acésta mórte este lumina haruluĭ; şi ceĭa ce e incompatibila cu acésta mórte este însaşĭ acésta lumina. Dreptul care termina cariera sa intra în lumina, în ḑiua eterna, şi pĕcatosul, care aseminea încetéză a vieţui, intra întru întuneric. Dómne, eu sunt cu totul patruns de acéstă gândire. Am ideie, saŭ maı simţesc lumina acésta, fie acea care vine dela stelele tale, şi care, trecênd prin organul videreı mele, afectéză şi bucura sufletul meŭ, saŭ acea care loveşte spiritul meŭ când mi se descopere adevĕrul. Eŭ nu mĕ îndoesc, ca o lumina maı pura va cuprinde un suflet sânt, care este din lumea acésta; este lumina necreata, care i-se comunică; splendórea luĭ D ḑeu însuşĭ îl înconjora; dar ce întunerice cuprind pre pĕcătos! St. Chrisostom numeşte acésta nópte *nespusă*; ea este în spirıt, în voinţa, în organele interióre a simţurilor. Pĕcatosul nu maı vede decât pĕcatul sĕŭ, causele pĕcatuluı, complicii pĕcatuluĭ sĕŭ, demonii gata de a-l pedepsi pentru păcatele sale şi pre D-ḑeŭ etern rĕsbunător de pecatul sĕŭ. Atuncĭ inimicul mântuireı se bucură ca a reuşit, că a reportat o victorie deplină, şi de acésta s› róga Profetul: ca sa nu se póta lauda inimicul ca a fost maı puternic în acésta lupta.

## VERS. 5.

*Ca nu când-va să ḑică vrajmaşul meu: întaritu-m'am asupra lui. Ce ce mĕ necăjesc se vor bucura, de mĕ voiu clăti.*

Dupre textul ebreu, frasa ar putea fi construită ast-fel: *Luminéză-mĕ, ca să nu adorm întru mórte, ca să nu ḑica inimicul că a întrecut, şi aceĭ ce mĕ persecută să nu se bucure, ca m'am clătit.* Dar este tot acelaşĭ sens şi în traducerı. Cacı profetul cere a fi luminat, fara care el va adormi întru mórte, inimicul seu va ḑice ca a biruit, şi aceĭ ce-l persecuta se vor bucura veḑêndu-l *căḑut*, adeca privat de moştenirea gloriei ce-ı era destinata.

## MEDITAŢIUNĬ.

Când demonii triumfa asupra ómenilor, când ajung a-ĭ perde, eĭ nu gustă o adeverata bucurie. Aceste spirite ale întunericuluĭ sunt tot-déuna nenorocite; dar eĭ satisfac înclinaţiunile lor perverse; cred ca-şĭ rĕsbună asupra luĭ D-ḑeŭ. Nu pot esplica bine acest sentiment al îngerilor rebelĭ, şi pentru ce eĭ pun tóta iscusinţa lor, şi tótă aplicaţiunea lor a trage pre ómenĭ în prapastie. Trebue ca îndulciţĭ în pĕcat şi incapabilĭ de vre-un bine, să fie siliţĭ a face rĕŭ. Sânţii în ceriu nu aŭ libertatea a pĕcatui; liberul lor arbitru póte să dorésca a alege între maĭ multe bunurĭ; şi tot ast-fel este şi cu demonii în raport cu reul; prin alegerea mijlócelor de a ispiti pre ómenĭ, pot sa esercite libertatea ce le maĭ rĕmâne, şi acest eserciţiŭ nu pune în eĭ nicĭ un sentiment de bucurie, chiar când reuşesc. Profetul vorbeşte decĭ de aceştĭ inimicĭ aĭ mântuireĭ, ca şi cum ar fi susceptibilĭ de óre-care bucurie, pentru ca, în acésta viaţa. noĭ scim, ca ceĭ reĭ se bucură de rĕul ce-îl fac, şi suntem siliţĭ a judeca astfel de demonĭ ca şi de partisanii seĭ în astă lume.

Pentru mine, adauga sântul rege, sper în misericordia ta, ca şi cum ar ḑice: speranţa mea nu este însemnata nicĭ pe bunatatea mea, nicĭ pe meritele mele, nicĭ în precauţiunile ce ĭaŭ în contra inimicilor meĭ, dar numaĭ pe mila ta.

Şi ast-fel trebue să fie sentimentul orĭ-caruea se întórce catre D-ḑeu, şi simte trebuinţa ce are de ajutorul luĭ D-ḑeu, el nu trebue sa se razeme decât pe milostivirea divina. Acest principiŭ este recunoscut de tóta lumea, el este în tóte formulele de rugaciunĭ ce adresam luĭ D-ḑeŭ; dar în practica câte suflete întristate vorbesc cu D-ḑeu fără confienţa şi umilinţa! Câte se razima pre propriile lor merite, asupra pretinselor lor fapte bune! Câţĭ se irita sau se desgustéza când ajutorul divin le este refusat sau

îndepartat. Câţı neglijază, dupa ce aŭ facut câţı-va paşĭ în calea mântuireĭ! Câţı în fine se razima ast-fel pe mila divină, ca nu se cred obligaţĭ la nimica.

VERS. 6.

*Ĕrŭ eu spre mila ta am nădajduit; bucura-se-va inima mea de mântuirea ta. Cânta-voiu Domnuluı celuı ce a făcut bine mie, şi voiu cânta numeluĭ Domnuluĭ celuı înalt.*

Textul ebreu ḑice simplu în acest vers: *Cânta-voiu Domnuluĭ pentru că mĭ-a dat, sau pentru ca m'a rĕsplătit.* Ceı LXX ḑic: "Ασω τῳ Κυρίῳ τῷ εὐεργετήσαντι με, ceia ce fıce sensul ebreu clar.

Aceste cuvinte: *voiu cânta numele Domnuluĭ celuĭ înalt* au fost adaugate de ceı LXX şi nu alteréza psalmul. Se pare ca se aflau în exemplarul lor; se ved. în traducerea araba şi la parinţiı greci şi latinı. Se gaseşte la finele psalmului al şéptelea, şi acéstə e o espresiune prea familiara luı David.

## MEDITAŢIUNĬ.

Observ o mângâere deosebita în aceste cuvinte a sântuluı rege: *Se va bucura inima mea de mântuirea ta*, sunt aceléşı ca şi ale sânteĭ Fecióre în admirabila sa cântare: Maica Domnuluı ḑice: *Şi s'a bucurat spiritul meu de Dumneḑeu Mântuitorul meu.* Se póte crede ca profetul a considerat acésta *mântuire* din acelaşı punct de videre, ca şi st. Fecióră. Decı acésta e mântuirea luı Is. Chr. Mântuitorul lumeı. David a vĕḑut pre acest Mântuitor în tóte împrejurarile vieţeĭ sale, în nascerea eterna, în nascerea sa, în patima şi învierea sa, el l-a vĕḑut ca pe fiul şi domnul sĕu, ca legislator şi stapân, ca micşurat şi plin de glorie. Pentru ce nu l-ar videa el aicı rĕspândind bine-facerı asupra némuluĭ ominesc?

(Va urma). Gherasim Piteşténu.

# DIVERSELE NATURĬ ALE OMULUĬ

(*A treia meditație*).

Tóte creaturile, făcute de puterea D-deéscа, se mișcă în sfera lor dupre niște legĭ în adevĕr nestrĕmutabile: nimic nu póte distruge aceste legĭ; căcĭ D-deŭ este cel ce le-a dat. Dupre acest ordin etern se balanséza stelele, se disolvă piatra, se forméză metalul, crește și descrește planta, paserea sbóră în aer, vermele se têrаște pe pămênt, și peștele se jócă în apă.

Tot o aseminea ordine statornică guverneză și pe om și diversele sale naturĭ. Corpul se desvolta și scade dupre legĭ nemutabile. Sufletul animaluluĭ și al omuluĭ, dupre aceleașĭ legĭ constante, simte, dorește și lucréză. Între aceste doué ordine de legĭ domnește un acord așa de minunat, în cât departe de a se contradice, ele se sprijină una pe alta în interesul conservareĭ lor mutuale. Aceste legĭ nu sûnt nicĭ-odata în ele însășĭ necurate și criminale; căcĭ cum ar fi putut să ésa din mâna creatóre a întru tot sântuluĭ D-deŭ, ceva care să nu fie sânt și curat? așa ca nimenea nu póte dice că un animal pecatuește când cedéza instinctuluĭ și când lucréză sub impulsiunea natureĭ.

Dar *omul este spirit*; ca atare are și el legea sa.

Legea spirituluĭ este de o natura maĭ înalta; ea este dată de D-ḑeŭ, și *D-ḑeŭ este spirit.* Spiritul omuluĭ, ast-fel precum l-a creat D-ḑeŭ, este în sine curat și fară pecat. Eliberat din șerbia corpuluĭ, el n'ar putea sa aiba decât o voința curata și sânta. Dar nevinovația sa primitiva este patată prin poftele sensuale care-l ataca și sub care el cade adese-orĭ.

Spiritul naturalminte voește ceea ce voește și D-ḑeŭ; și Iisus Christos ne-a descoperit voința luĭ D-ḑeŭ parinteluĭ Seŭ, ca noi sa ne mântuim, sa scapam de pecat. Pentru aceea a și ḑis El: *Atuncĭ vețı cunósce că eu sînt în Tatal, și voĭ în mine, și eu întru voı. Cel ce are poruncile mele și le păzește, acelu este care me iubește, și cel ce mĕ iubește va fi iubit de Tatăl meu, și eu îl voĭŭ iubi, și mĕ voĭu face cunoscut luĭ*( Ión 14; 20, 21).

Dar între instituțiunile luĭ D-ḑeŭ din natură domnește o ast-fel de armonie, în cât ele nu se lovesc nicĭ odata; și dacă prin ele înșile sunt curate, sânte, și scutite de pecat, *cum a întrat pecatul în lume?* De unde vine lupta fatală dintre legea trupuluı și legea spirituluĭ?

De acord asupra acestuĭ punct cu vechile tradițiunĭ ale celor maĭ antice popóre, care n'aveaŭ nicĭ o cunoscință de carțile luĭ Moisi, sânta Scriptură ne spune că din capul loculuĭ, în origina némuluĭ omenesc, omul trăia într'o perfectă nevinovație; ca cerințele sensurılor sale, sentimentele sufletuluĭ seŭ, nu eraŭ nicĭ cum în oposiție cu sânta voe a spirituluĭ seŭ. Omul era unit intim și cu D-ḑeŭ și cu

natura; dar că după aceea a urmat trista luĭ revoltă şi cădere.

Voiţĭ sa esplicaţĭ acest început al discordieĭ interne a omuluĭ, reflectaţı asupra istorieĭ fie-caruı muritor de la epoca naştereĭ sale; treceţı în revista istoria propriei vóstre vieţĭ.

Copilul când se nasce este nevinovat, n'a comis nici un pĕcat. Plecările natureı sale nu contrariază legile. In cursul natureĭ sale pământeştĭ, el doreşte obiecte pamênteştĭ; câte odată aceste dorinţĭ sûnt silnice; dar totuşĭ prin un efect al natureĭ sale, el este sincer, fara ipocrisie, iubitor, bine-voitor. Pentru aceea şi Iisus Christos punea discipulilor seĭ de model pe copiĭ: *Imperăţia luĭ D-ḑeu*, ḑicea El, *este a unora ca acestora; şi adever ḑic voue, că cel ce nu va primi împĕraţia luĭ D-ḑeu, ca un copil, nu va intra într'ênsa* (Luca 18; 16, 17). Dar copilul înainteşte şi creşte; tot felul de momele linguşesc simţirile sale; exemplele rele îl rătacesc; el capăta deprinderĭ maĭ mult sau maı puţin placute, dupre voia sentimentelor sale. Aceste deprinderĭ se par maĭ întaiŭ nevinovate, pentru ca persónele însarcinate cu educaţia copiluluı i le permit. Aşa, ele se fortifică cu aniĭ, devin imperióse, şi se transforma în fine pentru suflet în o a doua natură. Iaca germenele uneĭ bóle morale; instrumentul spirituluĭ s'a stricat; activitatea sa s'a împedicat, s'a zăpăcit. Resimte o durere orĭ de câte orĭ nu-şĭ satisface placerile deprindereĭ; spiritul luptă contra violenţeĭ, dorinţelor, şi combate acéstă bólă a corpuluĭ saŭ a sufletuluĭ: dar vaĭ! el oboseşte şi cade. Sensualitatea

triumfă; voința cea sânta a spiritului se nimicește; iacă pecatul.

Se scie ca deprinderea póte produce în suflet ca și în corp schimbărĭ marĭ cari sunt și durabile. Atât în bine, precum și în rĕŭ puterile care se exercita cresc, și puterile nelucrătóre rĕmân pe loc. Așa, mâna drépta întrebuințată maĭ des decât cea stânga este adese-orĭ maĭ mare decât acésta și în genere maĭ puternică; tot așa se întêmplă și cu părțile interne maĭ mult esercitate decât cele-lalte. Aceste disposiții corporale se transmit de ordinar prin nascere de la parințĭ la fiĭ, dupre cum niște proprietăți a uneĭ plante se comunică tuturor plantelor care provin din ea. Niște parinți slabĭ rar se întêmpla sa aiba copii viguroși; persónele care-șĭ risipesc forțele și-șĭ otravesc sângele prin desfrênarĭ, întroduc veninul pecatului în vinele urmașilor lor, și nu daŭ sufletelor copiilor lor decât niște instrumente imperfecte. De aicea vine ca în multe familii óre-care bóle, saŭ slăbiciuni, sau disposițiuni urîte, sûnt ereditare. Așa, plecarea catre óre-care viții trece din generațiune in generațiune. Iaca *pĕcatul original.* Cei întai ómenĭ, amăgițĭ de un gust sensual, negligiând partea divina a natureĭ lor, cadură în contradicerĭ din ce în ce maĭ mari cu eĭ înșii. Exemplul slăbiciuneĭ lor influența asupra urmașilor lor. Plecarea catre pĕcat, predisposițiile vițióse, predomnirea vre-unuĭ instinct, se transmisera din parințĭ în fiĭ. Prin caderea lui Adam, pecatul s'a întrodus în lume, așa precum și astadĭ vițiile părinților se moștenesc de catre fiĭ.

De mare nevoie este dar ca parinţiĭ şi mamele să fie cu mare luare aminte asupra lor înşiĭ, ca nu cumva nişte plecarĭ saŭ deprinderĭ rele sa mineze corpul lor, sa nu le facă sufletul bolnavicios, şi sa nu-l predispuna către voluptate, mânie, lăcomie şi orĭ-care alte rele pe cariĭ eĭ le vor lasa în moştenire copiilor lor! Cât de datorĭ sûnt eĭ sa aibă grijă de sanatatea fisica a copiilor lor, pentru ca fară organe sânte şi perfecte, spiritul acestor copiĭ n'ar avea decât o esistenţa miserabilă! Este dar o datorie neaparata ca să se dirige cu atenţiune particulară *prima educaţie a tinereţeĭ*, şi a veghea cu dragoste, cu necontenită staruinţa, ca supunerea, iubirea şi sinceritatea *să devină unicile lor deprinderĭ*. Cu tóte ca din capul loculuĭ un copil este în totul inocent, o aplecare sensuală însa care prea des se arată în el şi cere a se satisface, devine un esces care comandă, se preface în bóla a corpuluĭ saŭ a sufletuluĭ, în pecat în fine, îndată ce este destul de tare pentru a subjuga voinţa. Pe cât timp spiritul omenesc este liber, pana când puterea obicĭnuinţeĭ saŭ a plecărilor imperióse nu triumfă asupra luĭ, el rĕmâne bun şi curat, şi nu póte iubi reul; cacĭ cum s'ar putea ca o fiinţa raţionabilă sa voiască lucrurĭ neraţionale? Cum s'ar putea pretinde ca nedreptatea să fie dréptă, ca grozavia să fie amabila? *Spiritul omuluĭ este sănĕtos şi demn de origina sa; el nu póte voi rĕul pe cât timp rĕmâne liber.*

*Dar care om este liber?* fară numaĭ acela care face voia spirituluĭ seŭ; şi o fiinţa dotată cu raţiune,

pre cât timp lucréză în deplină libertate, nu póte să voiască decât ceea ce este drept și bun.

*Care om este liber?* daca nu acela care nu se supune la legĭ streine, ci numaĭ la aceea care și-o dă el. Dar sânțenia, dreptatea, rațiunea, constituesc legile spirituluĭ; el desprețuește și urește naturalmente necurația, nedreptatea, minciuna; spiritul cel maĭ virtuos este prin urmare și cel maĭ liber. Nu este așa dar pentru omul pecatos decât sclavie și nici cum libertate; el se supune nu legilor sale interne, ci imperiuluĭ simțurilor. Nu spiritul este acela care voește rĕul, ci natura brutala, egoista, sensuala a corpuluĭ; și spiritul, îndata ce se lasa a fi subjugat prin el, pĕcatuește.

Aceasta ne esplica cum, în chiar beția patimilor criminale, noĭ gândim și scim ca facem rĕŭ; cacĭ spiritul nu poate nicĭ odata renega santitatea natureĭ sale, propria sa lege. Noĭ dam acestuĭ sentiment numele de *consciința*; și consciința nu este altceva de cât vocea mustratoare sau plângĕtóre a spirituluĭ. Ah nenorocitule! nu înaduși acésta voce; o ființa nemuritoare este aceea care-țĭ vorbește! Vreĭ tu sa nimiceștĭ în tine ceea ce nu moare? Vreĭ sa te sinucidĭ pentru eternitate? Vreĭ sa te rostogoleștĭ în rîndul dobitoacelor și sa nu te maĭ numerĭ printre ființele chemate la o perfecțiune nemuritóre?

Se înțelege acum care este dupla lege de care vorbește S-tul Apostol Pavel: *Nu aprob ceea ce fac, pentru că nu fac ceea ce așĭ voi să fac, ci fac, ceea ce urăsc* (Rom 7,15). *Corpul poftește în contra spirituluĭ și și spiritul în contra corpuluĭ* (Gal. 5, 17). In

timp ce spiritul nostru voeşte *fericirea tuturor*, natura sensuala nu gândeşte de cât *la sine*, ca şi animalul· Resultând din acesta un conflict, şi spiritul fiind învins de placerile materieĭ, în loc să le domine, pĕcatul este gata. In acest sens rĕspunse Iisus Cristos Iudeilor îngâmfaţĭ că sunt posteritatea luı Abraam, şi cari-l întrebaŭ: *Cum spuĭ tu ca noĭ ne vom elibera? Adevĕr, adever ḑic voue, că orı-cine face pecatul, serv al pecatuluĭ este* (Ioan 8; 33,34).

Spiritul omuluĭ purcede din spiritul luĭ D-ḑeŭ; legea sa interna este o lege care provine de la Suveranul legislator. Spiritul omuluı nu póte dar să aiba o alta voinţa de cât voinţa luĭ D-ḑeŭ. Némul muritorilor uıtând origina sa cerésca, rătacind departe de Dumneḑeescul seu parinte, şi devenit sclav greşeleĭ şi pasiunilor natureĭ ceĭ órbe şi animale, Iisus Christos s'a facut om spre a lumina întunericile nóstre, spre a ne rescumpera prin puterea adevĕruluĭ, şi a ne elibera prin manifestarea voinţeı sale divine: *Daca remâneţı în cuvêntul meu şi în învețătura mea,* ḑice el, *veţĭ fi în adever discipulı aı meı; veţĭ cunósce adevĕrul, şi adevĕrul ve va face liberĭ* (Ioan 8; 31,32).

Noı perdusem din vedere calea care conduce către acésta libertate a spirituluĭ; Iisus ne-a facut să reintram pe ea; El a venit sa ne elibereze de şerbia legeĭ natureı pamênteştĭ, şi să ne puna sub legea spirituluĭ, care singura tinde catre fericirea generala a omuluı. Cacı Scriptura ḑice, că *tótă legea se cuprinde în acest unic precept: Să iubeştĭ pe aprópele tĕu ca pre tine însuţĭ* (Gal. 5,14).

*Staţĭ dar în libertatea, cu care Christos ne-a fă-*

*cut liberĭ, şi nu vĕ încurcaţĭ ĭaraşĭ în jugul robieĭ* (Gal. 5, 1).

Să nu-şĭ imagineze dar cineva ca spiritul omuluĭ este prea slab prin el însuşĭ pentru a resista deprinderilor şi plecărilor natureĭ materiale a omuluĭ. Daca ar fi aşa. cum D-ḑeŭ, cum Iisus Christos near fi ordonat să fim tot-déuna deşteptĭ şi luatorĭ aminte? Cum însuşĭ sentimentul nostru intern ne-ar putea impune aceeaşı lege?

Spiritul omuluĭ are o putere superióra asupra organelor care-ĭ servesc de instrumente, asupra plecărilor şi disposiţiunilor naturale ale sufletuluĭ şi ale corpuluĭ; el are destula fermitate şi hotarîre ca sa faca sa prevaleze şi sa se esecute voinţa sa. Câte exemple nu avem noĭ de spirite energice care aŭ triumfat contra tuturor suferinţelor bóleĭ, şi au rĕmas neclintite şi senine în mijlocul chinurilor celor maĭ crude! Când un membru, atins de cangrena, ameninţa viaţa corpuluı întreg, şi când amputaţia luĭ devine necesara, natura animala se cutremura; dar raţiunea ḑice: *trebue sa se sacrifice partea pentru tot;* şi cu tóta respingerea natureĭ nóstre animale, amputaţia membruluĭ bolnav se face, pentru ca spiritul o ordona; spiritul triumfa dar contra durerilor corpuluĭ.

Persóne cu un caracter nobil, deprinse cu placerile avuţieĭ, apoĭ de naprasna căḑute în sĕracie, nu ne dau probe maĭ puţin lovitóre de forţa spirituluı lor, păstrând rabdarea cea maĭ calma în mijlocul uneı nenorocirĭ pe care póte n'o meritase; cacĭ mi-

seria este fórte grea, atuncĭ maĭ cu séma când este considerată ca pedépsă pentru pěcate.

Câte exemple n'avem noĭ de ómenĭ marĭ. înfruntând fara preget torturile și martiriul pentru o causă scumpă și sânta! Natura egoista și simțitóre era cât pe ce sa cadą în fața morțeĭ; dar vocea spiritului dice: *este o datorie să murim pentru o causă mare și sânta*; și ast-fel viața se jertfește cu bucurie.

Iaca puterea ce un spirit hotarît póte sa exercite asupra spirituluĭ și asupra corpuluĭ. Pentru ce dar sa disperam noĭ de a apera cu voința tare independența și libertatea nóstra, contra influențeĭ corpuluĭ și a patimilor sale?

Dar mijlocul de a isbuti în acésta nu constă numaĭ în posturĭ și canonisiri; nu sta numaĭ în înlaturarea tuturor bucuriilor, în condamnarea tuturor placerilor, în o viața singuratica saŭ pustnicésca, în refusul de a-șĭ satisface cine-va nevoile natureĭ și a da corpuluĭ óre-care placerĭ nevinovate. Bine-voința Creatoruluĭ n'a înfrumusețat în zadar acésta viață cu miĭ de lucrurĭ frumóse și prețióse; ci tocmaĭ a voit ca noĭ să profităm de ele spre fericirea nóstră. Instincturile nóstre fisice, sentimentele și plecarile sufletuluĭ nostru, sûnt în ele nevinovate, întru cât nu contrariaza legile rațiuneĭ saŭ voințeĭ luĭ D-deŭ. Maĭ mult încă, simțibilitatea egoista a natureĭ animale este un principiŭ conservator plantat de D-deŭ în noĭ pentru perfecționarea organelor spirituluĭ. Dar cerințele acestuĭ sentiment nu trebue sa trécă preste scopul principal, conservarea sanatațeĭ corpuluĭ și a sufletuluĭ; nu trebue să fie o pedică pentru legile spirituluĭ, care tind la fericirea generală. Avênd

hrană, adapost și îmbrăcaminte, acésta este de ajuns, ne spune Scriptura; în tot ce urméza și ce este maĭ mult, sa iubim pe D-ḑeŭ maĭ pre sus de tóte și pe aprópele nostru ca pe noĭ înșine. Iacă doctrına D-luı nostru Iis. Chr. Spiritul trebue să fie liber, să domnéscă el singur peste placerile și poftele corpuluĭ, sa-șĭ supuna puterea afecțiunilor și a sentimentelor sufletuluĭ; cacĭ el are datoria sa marginésca în limitele naturale nevoile amoruluĭ propriu, orĭ câta desplacere ar aduce prin acésta naturcĭ animale; ceea ce dupre Scriptura însémna: *a restigni corpul cu patimele și cu poftele.*

Daca 'mı întorc acum privirile mele asupra interioruluĭ meŭ și me întreb de sînt saŭ ba liber, ce respunde spiritul meŭ?

Cuprins de rușine, eŭ ridic spre Tine mâinile mele rugatóre, o D-ḑeule al sânțenieĭ! Nu sînt așa precum ar trebui sa fiŭ. Nenorocitul de mine! Creat dupre chipul și asemănarea Ta, eŭ nu maĭ conserv trasurile cele cereștĭ. In zadar a venit Iisus Christos, ca să me elibereze din legaturile pĕcatuluı; cacĭ zac și acuma în robia fara-de-legeĭ.

Cu tóte acestea am simțit de multe orĭ nedreptatatea mea și am luptat în contra proprieĭ mele naturĭ; și pentru ce óre am caḑut eŭ atât de des în acéstă lupta? Pentru ca spiritul este curagios, iar trupul neputincios. O parinte al dragosteĭ și al uneĭ bunatațı fara de marginĭ! întarește-me, împuternicește spiritul meŭ; da-mĭ maĭ multă putere asupra mea însumĭ, maĭ multă hotarîre, ca sa pot fi învingetor în acéstă buna și gloriósă luptă.

Innocentie Ploeșténu.

# SANTA SCRIPTURĂ

## PREFAŢĂ LA CARTEA A DOUA-LEGE.

Iudeii numesc acésta carte *Ellé-Haddebarim (Aceste sunt cuvintele)*, fiind-ca cartea se începe cu aceste espresiuni; rabinii o numesc câte odata *Mischné-Thora,* ceia ce însémna *repeţirea legeĭ*; alţii ĭi dau numele de *Cartea mustrărilor,* pentru ca Moisi dojeneşte în ea pe Israeliţi pentru abaterile lor dela voea lui Dumneḑeu. Grecii şi Latinii o numesc *Deutéronom* (δεύτερος νόμος), pentru ca conţine prescurtarea legilor promulgate mai dinainte. Aceste legĭ sunt raportate în acésta carte cu esplicaţiunĭ şi adaosuri în favórea acelora care încă nu erau născuţĭ, sau nu erau în etate de raţiune pe când au fost date întâia óra.

Moisi face în acéstă carte o dare de sémă despre conduita lui Dumneḑeu şi a sa cătră Israeliţi. Acéstă carte cuprinde istoria despre cele petrecute în pustie, de la începutul lunei a un-spre-ḑecea a anului al patru ḑecelea de la eşirea din Egipt, până la a şéptea ḑi a luneĭ a douĕ-spre-ḑecea, acelaşi an, adică istoricul a cinci sau şése sĕptemâni.

**Analisa acesteĭ cărţĭ.** Fiii lui Israel fiind adunaţi în câmpia Moabului, Moisi li adreséză cuvêntul şi li aminteşte în scurt tot ceia ce li se întêmplase de la plecarea lor dela muntele Sinai, alegerea celor ce trebuia să fie capi, deputaţia care a fost însarcinata sa cerceteze pămêntul promis, murmurul poporului la înscinţarea ce a adus acéstă deputaţie, hotărîrea ce pronunţă Dumneḑeu contra cârtitorilor, condemnându-i a muri în pustie; îndaratnicia lor de a voi să combata pe inimicii lor, în contra voinţeĭ luĭ Dumneḑeu, perderea resbelului şi fuga ruşinósă de la faţa Amoreilor, plecarea lor dela Cades-Barné (Capit. 1); oprirea ce li facu Domnul de a combate pe Idu-

meĭ, Moabițĭ și Amonițĭ; sfarămarea luĭ Sion regele Amoreilor (Capit 2), și a luĭ Og regele Basanuluĭ, împărțirea pamênturilor lor la triburile luĭ Ruvim și Gad, și la jumatate tribul Manasi, ordinul ce dadu el acestor treĭ triburĭ de a merge înarmațĭ în capul celor-lalte triburĭ, spre a le pune în stepânirea pamêntuluĭ promis, refusul ce Dumnedeu ĭ-ĭ facu când ĭ-a cerut sa-l învoiasca sa intre în acest pamênt, ordinul ce primi din partea Domnuluĭ ca sa stabilésca pe Iosua sa fie dupa dênsul conducĕtorul poporuluĭ, spre a-l pune în stepânirea pamêntuluĭ fagaduit (Capit. 3).

Aicea Moisi sfatuește pe fiĭ luĭ Israil sa observe legile și ordonanțele Domnuluĭ. Li represinta prerogativele ce au dobândit eĭ preste tóte cele-lalte națiunĭ; li recomanda maĭ ales sa fuga de ĭdolatrie, li anunța înfricoșatele resbunarĭ ale Domnuluĭ contra călcatorilor de lege, și milele sale în privința celor ce se vor întórce la El. Li aduce aminte de favorile cu care ĭ-a încarcat Dumnedeu, și-ĭ sfatuește sa-ĭ fie credincioșĭ. Moisi însémna aci destinarea ce facu el atuncĭ acelor treĭ orașe situate de ceea parte de Iordan, care trebuía sa servésca de refugiu om-ucidilor fara de voe (Capit. 4).

Moisi aduna din nou poporul și li aminfește despre cele ce s'au petrecut la muntele Sinaĭ, alianța ce facu Dumnedeu cu eĭ, cele dece poruncĭ ce le dadu cu însușĭ vocea sa, frica de care fusese cuprinșĭ eĭ atuncĭ, care-ĭ facu sa se róge sa nu maĭ vorbéscă Dumnedeu, ci Moisi sa ĭi comunice preceptele și ordonanțele ce Domnul îĭ va da (Capit. 5). Maĭ înainte de a intra în amanunțimile celor-lalte precepte, Moisi sfatuește pe Israelițĭ sa iubéscă pre Dumnedeu din tóta ĭnima lor, și să aiba necontenit preceptele luĭ înaintea ochilor lor; li recomanda sa nu uĭte pre Domnul nicĭ darurile care au primit de la El; ci sa transmita suvenirea lor din neam în neam, povestindu-le copiilor lor (Capit. 6). Li recomanda sa estermine națiunile necredinciόse care le va slobodi Domnul în mânile lor; ĭ-ĭ oprește sa nu cumva să contracteze vre o alianța cu aceste națiunĭ. Li represinta ca Dumnedeu nu ĭ-a ales de popor al seu decât numaĭ din dragostea sa, și-ĭ îndemna sa pazéscă cu credincioșie poruncile Domnuluĭ; li promite protecțiunea divina ca resplata a credințeĭ lor. Maĭ ales ĭ-ĭ îndemnă sa fuga de idolatrie Capit. 7)

Li amintește de bine-facerile Domnuluĭ, și-ĭ sfatuește sa nu uĭte pre Dumnedeŭ, care ĭ-a încărcat de atâtea bine-faceri și-ı amenința cu tóta greutatea rĕsbunărilor sale, daca vor cuteza sa-l uite și sa se abata la alte divinitațı streine (Capit. 8). Li anunța ca aŭ sa trécă Iordanul și ca Dumnedeŭ li va supune pe națiunile puternice care o-cupa pamêntul ce El li-a promis, dar în același timp li declara ca nu pentru meritele lor li face Dumnedeu acest dar; îı mustra pentru murmurile și necredința lor din trecut (Capit. 9). Dupa acésta li amintește de ordinul ce ı-a dat Dumnedeu ca sa construe chivotul spre a pune în el al doilea rând de table ale legiı, cele dintéiu fiind sfaramate de Moisi la vederea vițelulu de aur (Eșire 32, 19), și alegerea tribuluĭ luĭ Levi pentru a exercita înaintea luı funcțiunile sântuluı minister. Iı îndemna sa pazésca legea Domnuluı și sa servéscă numaı luı, și-ı învita sa iubésca pe acest Dumnedeŭ care face pentru eĭ atâtea minunı (Capit. 10). Li represintă diferența ce este între pămên-tul promis, în care au să intre și Egipetul din care au e-șit. Li pune înainte ochilor bine-cuvêntarile care vor fi rĕsplata pentru credincioșia lor și blestemurile care au a fi justa pedépsa pentru necredincioșie. Li ordona ca când vor intra în pamêntul promis, sa aleaga muntele Garızim și muntele Ghebal, spre a publica pe unul bine-cuvêntarile promise credincioșilor observatorı aı legeı, și pre cela-lalt blestemurile pronunțate contra calcatorilor de lege (Capit. 11). Li prescrie sa distruga tóte locurile consacrate de idolatrie în pamêntul în care era sa intre, și a nu oferi jertfele lor de cât în locul ce-șĭ va alege Dumnedeu în-sușı. Iı oprește a mânca sânge de animale. Li recomandă sa nu lase în parasire pe levițı. Îı sfatuește sa nu imiteze pe națiunile pe care Dumnedeu le va extermina de dinaintea lor și a căror pamênturı le vor stepâni eı (Capit. 12). Iı pre-vine contra amagireı profeților mincinoșĭ. Li ordona sa ucida cu pietre pe tot amagitorul care ar voi să-ĭ traga la ido-latrie și sa darîme orı-ce oraș care va fi parasit pre Domnul spre a urma idolilor (Capit. 13). Oprește cu to-tul a se imita superstițiile națiunilor necredincióse (Ca-pit. 14). Reguléza distingerea animelelor curate și ne-curate, dijmele ce trebue sa se platésca în fie-care an, prînzurile care trebuia să se faca înaintea Domnuluĭ, er-tarea datoriilor, eliberarea sclavilor, consacrarea primi-

lor nascuţî (Capit. 15). Li recomanda celebrarea a treî sĕrbatorî maı cu sémna, paştele, cincî-decimea şi corturile. Li aminteşte ceremoniile ce aveaŭ sa observe în aceste dile. Prescrie datoriile judecatorilor şi a magistraţilor. Recomanda din nou ferirea de idolatrie, şi pronunţa pedépsa de mórte contra orı cuî se va gasi vinovat în acéstă privinţa (Cap. 16). Ordona ca în casurî grele să se consulte preuţiî, şi sa se supuna judecaţeî lor, sub pedépsă de perderea vieţeî. Previne gândul şi hotarîrea ce ş'ar putea forma Israeliţiî de a avea un rege; ordonă ca el sa fie luat dintre Ebreî, şi stabileşte legile ce va trebui sa observe el (Capit. 17). Declara ca preuţiı şi leviţiı nu trebue sa aıba nicî o moştenire în Israel, ci ca trebue sa traiasca din proaducerile fraţilor lor, şi ca moştenirea lor va fi însuşı Domnul. Îı opreşte a imita superstiţiile şi vanele curiosităţı ale naţiunilor necredincióse, pe care le va estermina Domnul de dinaintea lor. Li vesteşte ca Dumnedeu va rĕdica din mijlocul lor un profet mare, pe Mesia adica. Îı previne ca orı-cine nu va asculta de acel profet, va atrage asupra-şı mânia luı Dumnedeu. Pronunţa din noŭ pedépsa morţeı contra profeţilor mincinoşı. Arata semnele de pe care se vor putea cunósce (Capit. 18.) Moisi însemnase deja cele treî oraşe de refugiu, de ceea parte de Iordan; acum ordona Israeliţilor ca sa maı însemne înca treı altele în pamêntul în care voiaŭ sa intre; destinând acest refugiu om-ucidilor fara de voe, el pronunţa pedépsa morţeî contra om-ucidilor cu voe. Opreşte a se strămuta hotarĕle moşiilor. Ordona ca marturiî mincinoşı sa fie pedepsiţî (Capit. 19). Stabileşte legile ce privesc resbelul (Capit. 20) Reguléză espiaţiunea morţilor a caror ucigaşı nu se cunosc, alianţele cu femeile prisoniere de resbel, împarţirea avereı în familiî, pedépsa unuı fiiu rebel saŭ corupt. Ordónă sa se îngrópe în aceiaşı di corpul aceluı ce a fost rĕstignit pe lemn (Capit 21). Prescrie îndatorirea de a nu lasa sa se pérda ceea ce aparţine aprópeluı; opreşte a se îmbraca cu haine de alt sex, de a lua din cuib şi pe muma şi puiı; de a nu lasa acoperişurile caselor fara grilaj; de a nu semĕna în vie şi alte seminţurî, a nu lucra cu un boŭ şi cu o asina înjugaţî la un loc; a nu purta haine făcute din in şi lâna amestecate la un loc. Ordona Israeliţilor ca sa-şî pună fimbri la cele patru colţurı ale

manției. Li prescrie cum sa procéda când se plânge un bărbat ca nu ș'a gasit femeia fecióră. Pronunță pedépsa morței contra adulterilor; prescrie pedepsile celor ce vor fi violat, în oraș sau la câmp, o fata logodita (Capit. 22). Determină carii sunt acei ce nu trebue primiți în adunarea Domnului; insista asupra curației ce cerea Dumnedeŭ din partea poporului seu. Oprește à preda pe sclavul fugariŭ stepânului seŭ înfuriat, a primi ca ofrandă pânea prostituției, precum și usura. Ordonă sa se aquite fie-care de voturile ce vor fi facut; oprește a lua ceva din câmpul sau din viea aprópelui. (Capit. 23). Reguléza ce trebue sa se faca în casu de divorț; confirma privilegiile noilor casatoriți. Oprește a nu se lua ca amanet lucrurĭ care sunt necesare debitorilor. Pronunța pedépsa morței contra celor ce vênd pre frații lor liberĭ. Recomanda tóte mĕsurile prescrise de leviți pentru evitarea leprei. Oprește luarea de amaneturi cu sila; ordona sa se dea sĕracului ceea ce-i este necesar, și sa se platésca cu dreptate muncitorilor. Oprește a se pedepsi părințiĭ pentru fiĭ și fiii pentru parinți; ordona sa se dea fie-caruia dreptatea ce are. Indémna se se lase seracilor ceea ce remâne pe urma seceratorilor și culegetorilor (Capit 24). Ordona judecatorilor sa nu se dea culpabiluluĭ mai mult de patrudecĭ de lovituri de biciŭ; ordona sa nu se lege gura boului ce treera; prescrie ca fratele unui rĕposat fara copii sa ia pe cumnata sa, spre a-i lasa copii. Oprește mesurile strâmbe. Da ordine a se estermina Amaleciții (Capit. 25).

Recomanda Israeliților sa ofere lui Dumnedeu premițiile fructelor lor; prescrie și formula care trebuia sa insoțésca acéstă ofranda. Recomanda dijma care avea sa se ofere în fie-care an. Prescrie și formula care trebuia sĭ acompanieze acésta ofranda. In fine. recomanda observarea cu stricteța a tuturor acestor legi (Capit. 26).—Bĕtrânii luĭ Israel se unesc cu Moisi spre a sfatui poporul sa păzésca poruncile Domnului. Moisi da ordin Istraeliților sa ridice un monument de pétră de ceea parte de Iordan și sa scrie pe el cuvintele legeĭ. Îi sfatuește sa păzéscă poruncile Domnului. Prescrie ceremoniile care trebue sa se observe când se vor pronunța bine-cuvêntarile pe muntele Garizim și blestemurile pe muntele Ghebal (Capit. 27). Anunța Israeliților folósele ce vor

primi dacă vor pazi cu credinciośie legea Domnului. şi înfricoşatele rele la care vor fi supuşi, dacă o vor calca (Capit. 28).

Moisi adreséza încă cuvêntul Israeliților. In puține cuvinte li aduce aminte din nou tot ce a facut D-ḑeŭ pentru ei; îi sfatueşte sa intre in alianța care Dumneḑeu o sa re'nnoésca cu ei. Pronunța teribile amenințari contra călcatorilor acestei alianțe; preḑice poporului relele care vor cadea asupra lor când vor fi parasit alianța ce D-ḑeŭ a facut cu dênşii (Cap. 29). Preḑice milostivirile ce Dumneḑeu va exercita in privința lor, când, dupa ce vor fi atras tóte acele rele asupra capetelor lor, îşi vor reveni în sine şi se vor întórce către Dumneḑeu din tóta inima lor. Li spune ca sunt fara scusa violând poruncile Domnului, şi-i sfatueşte a-ĭ rĕmânea credincioşi (Capit. 30).

Li declara ca el o sa înceteze a le fi povațuitor, şi ca Iosua o sa mérga in fruntea lor; îi îndemnă sa-şi puna încrederea în protecția Domnului. Chiama pe Iosua şi-l sfatueşte sa fie ferm şi curajos; îl asigura că Domnul va fi cu el. Da preuților cu mâna sa legea scrisa şi li ordona sa o cetésca în toți şepte anii, la serbatórea Corturilor.

Domnul vesteşte lui Moisi apropierea morței sale; îi preḑice necredinciośia Israeliților şi necazurile la care vor fi lasațĭ; îi ordona sa scrie o câutare carea sĭ fie o marturie vecinica pentru bunatațile sale şi pentru nerecunoscința lor. Moisi ordona leviților sa puna cartea legei alaturea cu chivotul marturiei (Capit 31) Pronunță înaintea a tot poporul cântarea ce Dumneḑeu îi comandase sa scrie. Chiamă în ea de martori ceriul şi pamêntul; descrie fidelitatea lui Dumneḑeu şi necredința poporuluĭ lui. Aminteşte bine-facerile Domnului către Israeliți. Preḑice nerecunoscința şi necredinciośia, rĕsbunarile înfricoşate ce Dumneḑeŭ va lăsa sa cada preste ei, milele ce va esercita asupra lor când se vor întórce catre el, şi înfricoşata rĕsbunare ce va face asupra inimicilor poporului seu. Dupa ce a pronunțat acésta cântare, el maĭ recomanda Israeliților de a practica cu fidelitate poruncile Domnuluĭ. Dumneḑeŭ îĭ porunceşte sa se urce pe muntele Nebo, să privésca de acolo pamântul Chanaan şi apoĭ sa se reunésca cu parinții sĕĭ (sa móra) (Capit 32).

Inainte de mórtea sa, Moisi bine-cuvintéza pe cele douĕ-

spre-ḑece triburĭ ale luĭ Israel, însemnând fie-caruia ce o să ajunga; și dupa bine-cuvêntarile particulare adresate fie-caruĭ trib, el promite în genere la tot Israelul o deplina siguranța sub protecția Domnuluĭ (Capit 33).

In fine Moisi se sue pe muntele Nebo; privește pamêntul promis, și móre din ordinul luĭ Dumneḑeŭ. El este înmormêntat de un înger într'o vale, fara să scie cine-va dintre ómeni locul unde fu înmormêntat. Israel plânge pe Moisi treĭ-ḑecĭ de ḑile. Iosua se pune în locul luĭ. O lauda scurta și energică pentru persóna luĭ Moisi termina cartea Adoua lege.

Mórtea luĭ Moisi de care se vorbește în acest ultim capitul al Devteronomuluĭ, a facut pe uniĭ sa se îndoéscă ca Moisi ar fi autorul cartеĭ. Dar acest ultim capitul s'a putut sa fie adaogat de Iisus Navi sau de marele preot Eleazar.

Și prin urmare nimica n'a împedicat pe Biserica și Sinagoga ca să priméscă tot-déuna acésta carte ca opera a luĭ Moisi și dictata luĭ de Sântul Spirit.

Innocent M. Ploeșténu

# PROFEŢIILE MESIANICE

(Urmare; vedĭ No. 4, anul XI).

## *Profeţiile despre timpul venireĭ luĭ Mesia.*

Profeţiile ce le-am petrecut până acum eraŭ generale şi prevesteaŭ indefinit un Mesia, fara a indica semnele pe care avea sa se cunóscă. De acum înainte încep a se arata şi a presinta întru el caractere distinctive, care nu vor permit a-l confunda cu alte persóne. Incepem cu acele care fixază timpul venireĭ sale şi care se aflá împlinite în Is. Chr.

## *Profeţia luĭ Iacob către Iuda.*

I. Fagaduinţa făcută la început luı Avraam despre un urmaş în care aveaŭ sa se bine-cuvinteze tóte popórele, trecuse la Isaac şi Iacob. Acesta o transmite luĭ Iuda, ales dintre toţĭ fraţiĭ sĕĭ, ca sa o pastreze. Sfêrşindu-se ḑilele sale şi fiind pe patul morţeĭ, acest patriarch sânt aduna în jurul seŭ pre toţĭ fiiĭ sĕĭ şi le declară că are sa le vestéscă cele ce eraŭ sa li se întêmple dupa aceia, adică, care va fi sórta urmaşilor lor. Dupa ce a aratat celor treĭ fiĭ, Rubim, Simeon şi Levi, nemulţămirile sale pentru greşalele ce le făcuseră eĭ, se adreséză către Iuda.

al patrulea fiu și-ĭ predice prosperitațĭ marĭ. Inceputul predicerei sale prevestește puterea luĭ Iuda și biruințele luĭ, sfêrșitul se rapórta la fertilitatea teritoriuluĭ sĕu. Cu deosebire ne interesaza mijlocul acestei profețiĭ, și anume: *Nu va lipsi Domn din Iuda și Povațuitor din cópsele luĭ, până vor veni cele gătite luĭ, și acela va fi așteptarea neamurilor.*

De buna séma, aici este o predicere. Daca se esaminéza cuvintele acestea în ele înseșĭ, ele prevestesc evenimente viitóre; daca se considera în legatura cu cuvêntarea patriarchuluĭ Iacob, se vede ca fac parte dintr'un șir de predicerĭ ce le face fie-caruea din fiii seĭ: în fine el singur îșĭ arată intențiunea de a le prevesti cele ce erau să li se întêmple urmașilor lor. Este érași evident, ca evenimentele predise de Iacob luĭ Iuda, nu puteau fi prevedute prin cause naturale și ca nu s'aŭ putut împlini din întêmplare. Daca se ved împlinindu-se evenimentele aceste cu desevêrșire și literal, trebue să recunóscem ca sunt cu adevĕrat profețiĭ divine; daca le videm împlinindu-se în Is. Chr., érașĭ nu ne putem îndoi cum că Iacob a profetisat venirea sa. Avem decĭ de dovedit aici doue lucruri: ântĕiŭ că profeția acésta prevestește venirea unuĭ trimis ceresc și ca-ĭ determinéza timpul; al doilea ca profeția acésta s'a împlinit cu desevêrșire în Is. Chr.

In privința punctuluĭ ântĕiŭ suntem de acord cu Iudeiĭ vechĭ, ca și noĭ, eĭ considerau cuvintele luĭ Iacob catre Iuda, ca o profeție mesianica; eĭ negau numaĭ că s'ar fi împlinit în Is. Chr. Iudeii modernĭ, desprețuind autoritatea strebunilor lor, raportéza

profeţia acésta la alte persóne: nu este greŭ a videa din ce interes s'a facut eĭ acésta.

Iacob da trei caractere persónei pe care-l presevesteşte: îl numeşte *Şilo*, ḑice ca va fi aşteptarea némurilor; promite ca nu se va lua sceptrul de la Iuda până ce nu va veni Impaciuitorul.

In privinţa caracterului ânteiu, Iudeiĭ ne acusa ca nu traducem bine cuvêntul Şilo, ca el nu s'ar raporta la Mesia, ci are cu totul alta însemnare. Ca Iuda a fost destinat de tatal seu a conduce pe cele-lalte seminţii până ce se va cuceri Palestina, adeca până ce se vor linişti în ţara lor. Dar autoritatea Iudeilor vechĭ este de mare greutate, aceia cunosceaŭ de sigur maĭ bine valórea cuvintelor şi tradiţiunea. Tóte versiunile vechĭ traduc cuvêntul *Şilo* aşa ca nu se póţe aplica de cât luĭ Mesia ; este óre care deosebire în termenĭ, dar însemnarea este aceiaşi. Cele treĭ parafrase haldaice sunt precise şi numesc positiv pre Mesia. Textul samaritan traduce prin *Impaciuitorul*, care este un caracter al luĭ Mesia. Vulgata prin *Cel trimîs*. Septuaginta: *până ce vor veni cele gătite luĭ*; iar traducerile vechĭ orientale: *până ce va veni aceluia cuĭ se cuvine*.

Ceia ce arata cât de puţin întemeiata este dificultatea rabinilor actualĭ, este nedumerirea lor, divisiunea, slabiciunea conjecturilor lor, când este vorba a determina o alta persóna afara de Mesia, care sa fie indicat prin cuvêntul Şilo. Uniĭ îl aplica luĭ Ieroboam, alţiĭ luĭ Nabuchodonosor, uniĭ luĭ Saul, alţiĭ luĭ Solomon. Fară a maĭ intra în discuţiunea acestor esplicărĭ diverse, o singura consideraţie le

combate pre tóte. Despre care, dintre ómenĭ, se póte ḑice că ar fi aşteptarea némurilor?

Al doilea caracter, dat de Iacob persóneĭ pe care o prevesteşte, presinta o consideraţie importanta, léga prevestirea acésta cu făgăduinţele facute maĭ 'nainte luĭ Avraam, Isaac şi chiar luĭ Iacob. Intre aceste fagaduinţı şi profeţia acésta este o analogie preţiósa. D-ḑeu promite patriarchilor că în semênţa sa se vor bine-cuvênta tóte némurile. Iacob s'a făcut moştenitor al fagaduinţeĭ, şi o transmite de preferinţă luĭ Iuda. Acéstă profeţie pusă în legatura cu cele precedente şi cu cele urmatóre, le dă şi primeşte la rândul seŭ o noua lamurire. Este un şir de prevestirĭ dela Avraam până la profeţiĭ ceĭ din urma, într'un interval de 1,400 de anĭ, predicând pe o persónă care va reuni întru el tóte naţiunile. Pretenţiunea Iudeilor actualĭ este absurda, de óre ce consideră unele locurı, care sunt în legatura cu acésta profeţie, ca locurı mesianice, şi aceştia-ĭ denéga acésta calitate.

Trebue a considera şi aceia, că cuvintele: *va fi aşteptarea némurilor* sunt ceva diferite în alte versiunĭ. Textul ebreŭ ḑice: *tóte naţiunile se vor supune luĭ;* traducerea samaritana şi cea arabă: *împrejurul luĭ se vor aduna popórele*; siriaca: *îl vor aştepta némurile.* Dar tóte espresiunile acestea aŭ un singur înţeles; ele se raportă la acela care va aduce pace preste tóte popórele. Acéstă varietate în espresiunĭ conservând uniformitatea înţelesuluĭ, arată ce unire era între ceĭ vechĭ în înţelegerea textuluĭ.

Al treilea caracter, dat de Iacob persóneĭ preḑise

de el, este că va veni atuncĭ când se va lua sceptrul dela Iuda, și când nu va maĭ fi povațuitor dintre urmașiĭ seĭ.

Iudeiĭ, spre a se sustrage dela dovada victoriósă care resulta din acéstă profeție în contra lor, s'aŭ silit a da alta însemnare cuvêntuluĭ Șebet; eĭ ḑic că ar însemna: și toiag de bătae, spre a pedepsi pe cine-va, precum și toiag de stepânire, ca ast-fel înțelesul profețieĭ ar fi ca Iuda va fi necajit până ce va veni persóna prevestită; ceia ce se vede, ḑic eĭ, în starea nenorocita în care se aflá acum acéstă națiune.

Dar falsitatea înterpretareĭ este ușor de demonstrat:

1. Este vorba de întrerpretarea unuĭ cuvênt ebreesc, și în privința acésta, autoritatea Iudeilor vechĭ este fórte mare. Eĭ cu toțĭ ințelegeaŭ cuvêntul *Șebet*, ca și noĭ, cu însemnarea de toiag, semn de comanda. Tóte targumurile, tóte versiunile vechĭ daŭ înțelesul acesta și toțĭ rabiniĭ vechĭ îl primiră. Cum se póte ca dupa un lung șir de vécurĭ, când limba a devenit mórtă, sa se contraḑică aceĭ carora le era familiara? Ce s'ar ḑice de un pedant din școla, care ar disputa luĭ Cicero și altorĭ autorĭ romanĭ, însemnarea uuuĭ cuvênt latin?

2. Voind a înterpreta cuvêntul *Șebet* într'un sens diferit de acela pe care i-l daŭ strămoșiĭ lor, Rabiniĭ modernĭ ar trebui sa dovedésca prin esemple, că cuvêntul acesta ar putea primi și însemnarea pe care ĭ-o daŭ eĭ; dar din contra vedem ca cuvêntul Șebet de câte orĭ este întrebuințat simplu și fară

adaos însemnéză sceptru saŭ toiag de comanda. Când este vorba de varga se întrebuinţéza de ordinar cuvêntul *Matèh*, saŭ şi dacă se pune cuvêntul Şebet se adaoge câte ceva. Aşa : toiag de fier, toiagul mâniei etc.

3. Presupuind ca cuvêntul Şebet ar fi susceptibil de două înţelesuri, ceia ce nu se pote, sensul sĕŭ adevĕrat, în text trebue sa fie determinat prin cele precedente şi cele ce urméza. In tóta profeţia acésta, Iacob preḑice fiului sĕu numai prosperare; vorbeşte de puterea sa, de victorii, de fertilitatea ţĕreĭ sale; îi ḑice ca nu numai toiagul nu va lipsi, dar nici povaţuitor din némul sĕu : al doilea membru al frasei ar fi de ajuns spre a fixa pre cel dintêiŭ. Este absurd a presupune ca aceiaşi frasa ar conţinea doue lucruri contraḑicetóre, prevestirea unui şir de nenorociri şi fagaduinţa despre o continuitate a potereĭ suverane.

Alţi Rabinĭ ne maĭ opun şi alte dificultaţĭ neînsemnate, unii ḑic ca cuvêntul ebreesc *Atki* este rĕŭ tradus prin *pana ce*, şi ca ar însemna *dupa ce*. Aşa ca înţelesul profeţiei ar fi acesta: ca după venirea luĭ Mesia nu va lipsi sceptrul din Iuda. Alţii pretind ca acésta fagáduinţa a lui Iacob catre Iuda este condiţionala; ca împlinirea ei ar depinde de fidelitatea Iudeilor catre legea lui D-ḑeŭ, şi că pĕcatele lor au împedicat venirea luĭ Mesia. Spre a respinge obiecţiunea dintĕiŭ este de ajuns a trimete pre Iudeii modernĭ la stramoşiĭ lor, dintre cariĭ nimenĭ n'a înţeles ca dênşii cuvêntul *Atki*; tóte parafrasele şi versiunile îl înterpretéză ca noi. Cât despre es-

plicarea ceia-lalta ea este cu totul gratuita, este în contra înțelesului ce-l dadeaŭ cei vechi profeției acestia. S'ar putea óre ḑice ca tóte profețiile facute de Iacob fiilor seĭ, și chiar acea catre Iuda, sa fie necondiționate, și numaĭ un membru din frasa profețieĭ acestia sa fie condiționatà?

Deci este sigur că prin cuvêntarea sa catre Iuda, Iacob promite venirea unuĭ trimis ceresc; că da acestui trimis același caracter pe care D-ḑeu l-a aratat și în făgaduințele facute patriarchilor; și determina timpul venireĭ sale, atunci când națiunea ce descinde din Iuda va înceta de a maĭ poseda autoritatea suprema și capi eșiți din ea. Ne mai rĕmâne a cerceta daca acéstа preḑicere s'a împlinit în Is. Chr.

Este evident ca Is. Chr. s'a dat de trimis al luĭ D-ḑeu; în privința acestuĭ punct nu este nici o dificultate, toți sunt de acord.

Apoĭ este iarașĭ sigur ca el a sevêrșit și a doua parte a profeției. Tratând de fagaduințele facute patriarchilor, am aratat ca tóte națiunile au fost binecuvêntate întru el, pentru ca s'au unit primind aceiași religiune. Ori-ce versiune s'ar adopta, se aplica tóte la Iis. Chr.; tóte națiunile i s'au supus, cum ḑice textul ebreŭ și parafrasele; tóte s'aŭ adunat împrejurul luĭ, cum ḑice textul samarinén și cel arab; a fost așteptarea tuturor, cum ḑice vulgata și siriaca.

In privința acesteĭ espresiunĭ, câțĭ-va inimicĭ aĭ religieĭ radica o dificultate: Cum putea sa fie Mesia așteptarea némurilor, când acestea înca nu-L cunosceaŭ?

Așĭ putea observa, că daca traducerea nóstra ar fi ceva necorecta, ar putea fi ușor corectată apropiindu-o de textul original și de alte traducerĭ, care esprimă maĭ positiv supunerea tuturor popórelor acesteĭ persóne prevestite.

In fine, Iis. Chr. presinta în persóna sa al treilea caracter atribuit de Iacob trimisuluĭ divin ce-l prevestește. El a sosit pe timpul când sceptrul s'a luat dela Iuda, care .încetă de a maĭ avea un cap luat din némul seŭ. De atuncĭ nu numaĭ că seminția acésta n'a maĭ avut un povațuitor, un cap, dar nu maĭ forméza chiar un stat. Contra acestuĭ punct se opun inimiciĭ creștinismuluĭ: este decĭ necesar a-l lamuri și dovedi.

Tribul luĭ Iuda, dic eĭ, n'a dat capĭ poporuluĭ ebreu decât pe timpul Judecatorilor unul saŭ doĭ, și dela David până la captivitatea Babilonuluĭ. Maĭ este înca de observat ca dela Roboam, regiĭ din tribul luĭ Iuda aŭ domnit numaĭ asupra uneĭ parțĭ micĭ dintre Israelițĭ. Trebue decĭ, dic Iudeiĭ, a cauta o alta persóna la care a se póta aplica profeția, iar necredincioșiĭ dic ca neîmplinindu-se nu póte fi o profeție, și ca nu este vorba de Iis. Chr.

Defectul obiecțiuneĭ aceștia este ca cuvêntuluĭ Șebet (sceptru) i-se da însemnatatea uneĭ autoritațĭ regale, a uneĭ autoritațĭ care se întinde asupra celorlalte seminții. Apoĭ cuvêntul Mehokek, ce se traduce prin povațuitor, dic eĭ ca ar însemna un rege eșit din Iuda. Ast-fel, înțelesul ce se da acesteĭ profeții este ca pana la venirea persóneĭ prevestite, va fi un șir de regĭ pogorîtorĭ din Iuda, cariĭ vor gu-

verna tot poporul luĭ Israil: dacă așa ar fi înțelesul predicereĭ, dicem și noĭ că ea nu se rapórta la Iis. Chr. Dar cuvêntul Şebet esprimă numaĭ un toiag de comanda, un semn de autoritate; nu însemnéză numaĭ decât o autoritate monarchică; póte să se înțeléga de ori-ce autoritate politica analóga la diversele starĭ ale uneĭ națiunĭ. De aseminea cuvêntul Mehokek nu se aplică tot-déuna la un monàrch, nici la un suveran chiar; însamnă câte odata o capitenie, câte odata legislator, saŭ un judecator, un scriitor sau carturar. Decĭ cu nedreptul se pretinde ca espresiunile acestea sunt relative la o autoritate regala, și ca în însemnarea lor firésca ar promite luĭ Iuda un șir continuu de regì din sângele seŭ, care ar trebui sa înceteze la timpul hotarît.

Din cuvintele luĭ Iacob ĭarășĭ nu urméză ca puterea, autoritatea promisa lui Iuda trebuea sa se întinda asupra altor triburĭ, ele pot sa se înțeléga și de o autoritate politica ce se esercita asupra acesteĭ semințiĭ. Admițênd înțelesul acesta, obiecțiunea cade. și profeția se afla pe deplin sevêrșită mai ânteiŭ păna la Iisus Chr. și apoi în persóna sa.

Profeția luĭ Iacob are de obiect pe urmașii luĭ Iuda, tribul ce trebuea sa se nasca din el, precum și predicerile făcute celor-lalțĭ fii aĭ seĭ sunt relative la triburile eșite din eĭ. Aceste triburĭ trebueaŭ sa formeze pe atâtea corpurĭ politice, avênd fie-care capiĭ lor, magistrațiĭ și judecatorii lor. Acésta se vede lamurit din profeția facuta luĭ Dan, unde Iacob îĭ vestește ca va judeca poporul sĕŭ, precum și pe cele-lalte triburĭ ale luĭ Israel, Sciŭ ca mulțĭ

dintre interpreți înțeleg alt-fel locul acesta, și dic ca se rapórta la timpul când tribul luĭ Dan dadu națiunei un judecător in persóna luĭ Samson. Dar se pare ca Iacob vestește luí Dan ceva care sa-ĭ fie comun cu tóte cele-lalte seminții, și nu se vede în tóte triburile capĭ aí națiunei întregi. De alt-tel daca este natural a esplica o profeție prin eveniment, vědênd ca fie-care seminție are regimul seu particular, putem cu temeiu sa credem ca tocmaĭ acésta a și predis-o Iacob; cuvintele sale catre Iuda, luate în sine, nu esprima o autoritate asupra altor triburi, ci asupra seminției acestia; dar înțelese ast-tel sunt conforme cu acele adresate frateluĭ sěŭ Dan: este deci natural a le da însemnarea acésta, și éca care este profeția. Intre cele douě-spre-dece semințiĭ care tóte erau sa formeze societați politice, avênd fie-care capii și magistrații lor, seminția lui Iuda va avea acea particularitate, ca ea va conserva autoritatea sa civila *Șebet*, și capii sěi proprii *Mehokek*, până când va veni cel trimis. Tot ast-fel a înțeles profeția și St. Ión Chrisostom (In Gen. om. 67, n. 2); și este cu atât maĭ drept a o înțelege așa, cu cât s'a împlinit în sensul acesta fórte exact. Cele-lalte seminții aŭ încetat de a exista ca corp compact și a avea capi din sînul sěu, pe când Iuda a conservat mult timp prerogativa ce i s'a vestit; seminția acésta n'a perdut toiagul putereĭ și nici povațuitor până ce a venit Is. Chr., ceia ce ne dovidește istoria.

Uniĭ dintre interpreți au credut ca se pot afla urme de capitenii ale semințiilor chiar pe când se

aflaŭ în Egipet, şi se întemeiaŭ pe aceia că în Exod, D-ḑeŭ ordonă luĭ Moisi de a aduna pe bĕtrâniĭ lui Israel; dar opiniunea acésta cu greŭ se póte admite. Egiptenii cariĭ aserveaŭ pre Israelitenı prin diferite muncĭ grele, nu puteaŭ să le lase libertatea de a forma un stat în stat şi de a avea capiĭ lor cariĭ sa-ĭ guverneze. Textul citat nu dă a înţelege ca aceĭ pe cariĭ îĭ chiamă Moisi ar fi avut vre o autoritate asupra compatrioţilor lor. Era cu neputinţă ca Moisi să adune tot poporul; şi este natural a crede ca D-ḑeu l-a însarcinat a vorbi fruntaşilor naţiuneĭ.

Dar obĭectéză uniĭ dintre adversariĭ noştri: „Daca sceptrul n'a fost în Iuda dela început, profeţia a fost falsă îndată după ce a fost făcută. Cuvêntul *nu va lipsi*, arată ca sceptrul va fi în tot-déuna în seminţia acésta". Interpretarea acésta nu este exacta. Cuvêntul *nu va lipsi* înséinnă numaĭ că dupa ce va intra sceptrul în mânile acesteĭ seminţiĭ nu va maĭ eşi; dar nu se determina timpul când era să intre. Intr'o cuvêntare profetica nu trebue a privi lucrul ca present. Iacob promite o putere fiuluĭ sĕŭ; dar nu ĭ-o dă imediat.

După eşirea din Egipet, şi când Israeliteniĭ eraŭ încă în deşert, se află semnele cele maĭ positive despre autoritatea capilor în seminţiĭ. Nu numaĭ ca se vede în maĭ multe părţĭ ómenĭ numindu-se capiteniile mulţimeĭ, dar la începutul cărţeı Numerilor sunt însemnaţí cu numele lor şi al seminţiilor; eĭ se numesc căpiteniile triburilor şi a caselor, fiecare în familia sa; căpiteniile mulţimeĭ în semin-

ţiile lor şi capiĭ armateĭ luĭ Israel; eĭ ajută luĭ Moisi a face numerarea ómenilor în stare de a purta arme. Apoĭ în tabará se află în capul seminţieĭ. In fine la multe ocasiunĭ se află pe lângă Moisi şi Aaron, şi tot-déuna numindu-se căpiteniile seminţiilor.

Indata după aşeḑarea poporuluĭ ebreesc în pămêntul făgăduit, cele douĕ-spre-ḑece triburĭ formară douĕ-spre-ḑece cantóne separate avênd fie-care guvernamêntul sĕŭ; şi, sub legile comune pe care le dăduse Moisi, compuseră un fel de republică federativă. In capitulul ântĕiŭ din cartea Judecatorilor, se vede ca seminţiile acestea avura lupte cu popórele vecine care voiaŭ a le încălca teritoriul; se vĕd şi resbóe civile pintre ele; ceia ce presupune în tóte un guvern şi capĭ particularĭ. Este adevĕrat că în intervalul acesta naţiunea a avut din timp în timp capĭ comunĭ, sub numele de judecătorĭ. Maĭ ales când se aflaŭ în strîmtorărĭ marĭ, din causa greşalelor, fiind aserviţĭ puterilor streine, D-ḑeŭ, vĕḑênd căinţa lor, le trimetea câte un eliberator, care se bucura de o autoritate generală. Dar, pe lânga judecătoriĭ aceştia comunĭ, cariĭ existaŭ din timp în timp, triburile aveaŭ capiĭ lor particularĭ cari-ĭ guvernaŭ şi judecaŭ seminţiile lor; Moisi le ordonase acésta; şi în multe locurĭ se face amintire de capiĭ aceştia. Doue seminţiĭ care rĕmasese de ceia parte de Iordan neliniştind pe cele-lalte s'a trimis la ele pre Finees fiul Preotuluĭ celuĭ mare împreună cu ḑece capiteniĭ ale seminţiilor, câte un cap din fie-care seminţie. Debora vorbeşte în căn-

tarea sa de aceste capitenii. Ast-fel în interval de patru-sute de anĭ, profeţia luĭ Iacob a fost împlinită.

Nu póte fi vre-o dificultate considerându-se starea politica a semințieĭ luĭ Iuda pe timpul regilor sěĭ, maĭ ales dela David. Totușĭ este bine a observa că orĭ-care ar fi fost autoritatea supremă a regilor, semințiile formaŭ corpurĭ separate și aveaŭ capiĭ lor. La mórtea luı Saul, seminția luĭ Iuda afla pre David și-l unge ca sa o guverneze. Abner, generalul armatelor luĭ Saul, făcu pe cele-lalte semințiĭ ca să recunóscă de rege pre Ișboșet fiul luĭ Saul, și numaĭ după mórtea acestuia se uniră tóte triburile a recunósce de rege pre David. Roboam mâniind pre popor prin asprimea sa, acesta ḑise: ce avem noĭ cu David? De ce să fim moștenirea fiilor luĭ Iese? Intórce-te a casă, Israele, și tu, David, pastréză-ţĭ casa ta. Din momentul acesta, destinatele tribuluĭ luĭ Iuda fură deosebite de ale celor-lalte triburĭ. In timp ce acestea eraŭ guvernate succesiv de regĭ din diferite dinastiĭ și diferite triburĭ, Iuda a fost guvernat tot-déuna de regĭ din sângele luĭ David. Se luăm în considerare și aceia că împěrația luĭ Iuda nu era formată numaĭ din seminția acésta, ci avea și seminția luĭ Veniamin, mulțĭ din seminția luĭ Levi și câțĭ-va din alte locurĭ; dar cea maĭ mare parte a statuluĭ, se póte ḑice chiar totalitatea morală, era tribul luĭ Iuda, rĕmășița fiind comparativ puţin numerósă. Ast-fel vedem pe autoriĭ sacri în multe locurĭ ḑicênd, că în regatul acesta a rĕmas numaĭ seminția luĭ Iuda. Profetul

Ahias predicênd luĭ Ieroboam împĕrăţia sa, îĭ vesteşte că Domnul îl va pune să guverneze cele ḑece seminţiĭ şi va lasa numaĭ una fiuluĭ luĭ David. Şi aiurea ḑice, despre nimicirea regatuluĭ luĭ Israel, ca D-ḑeŭ mâniat pe eĭ ş'a întors faţa dela dênşiĭ şi a rĕmas numaĭ seminţia luĭ Iuda.

Aceste doue regate îşĭ perdura independenţa, pentru ca aŭ fost cucerite, şi poporul dus în robie, adica: regatul luĭ Israel de Salmanasar şi a luĭ Iuda opt-ḑecĭ şi cincĭ de anĭ după aceia, de către Nabuchodonosor: dar sórta acestor douĕ naţiuni fu cu totul deosebita. Ruina luĭ Israel fu totală, absolută, făra a se maĭ rĕdica. Din momentul acesta, cele ḑece triburı aŭ încetat de a forma un stat politic; ele aŭ rĕmas supuse învingetorilor lor, şi nu s'aŭ maĭ restabilit. Se spune ca regiĭ Asirieĭ dădura ţara lor unor locuitorĭ nouĭ, cariĭ luara în posesiune Samaria şi alte oraşe. Cele ḑece seminţiĭ fura stremutate dincolo de Eufrat, de unde nu se maĭ întórsera; şi Iosef Flaviŭ marturiseşte că pe timpul seŭ urmaşiĭ lor eraŭ tot acolo.

Dar cu seminţia luĭ Iuda a fost cu totul alt-fel de şi a fost şi ea robită: înceta, ce e drept, de a avea regĭ din sângele luĭ David, dar nu încetă a forma şi maĭ departe o naţiune, de a se guverna prin legile sale, şi a avea căpeteniĭ din sângele sĕŭ. Dacă s'ar pretinde absolut că în timp de şepte-ḑecĭ de anĭ cât a durat robia Babilonuluĭ, tribul acesta n'ar fi avut autoritatea sa proprie, putem să concedem: un interval aşa de scurt în timp de 15 secule, nu póte fi privit ca o încetare, este numaĭ o-

întrerupere momentană. Despre tribul luĭ Iuda se póte ḑice cel puţin ca el a avut speranţa că se va întórce în ţara; speranţa întemeiată pe profeţiile care-ĭ promiteaŭ acésta. Dar óre sa fie adeverat ca în intervalul acesta seminţia luĭ Iuda să fi încetat de a forma o naţiune, de a se guverna prin legile sale şi a se judeca de capiĭ sĕĭ? In istoria Susanei avem o mărturie contrară; vedem pe doĭ betrânı aleșĭ de judecătorĭ pe un an; îĭ vedem că acusaŭ pe acésta femeie nevinovată înaintea adunareĭ poporuluĭ, care maĭ ânteiŭ o condamna şi apoĭ o larta, și care pedepseşte cu mórte pre calomniatorĭ. — Istoria Estireĭ ne presintă éră̆șĭ o ideie despre starea naţiuneĭ jidoveştĭ sub domnirea regilor din Persia. Asuerus, amăgit de Aman, da un edict de proscripțiune contra Iudeilor. Acolo se ḑicea că eĭ se guvernaŭ dupre nişte legĭ nouĭ, care aduceaŭ vetamare obiceiurilor tuturor naţiunilor, că eĭ aveaŭ legĭ perverse; dar regele acesta fiind desamăgit de Ester, publică o alta lege favorabilă Iudeilor, în care se ḑicea că eĭ se conduc de nişte legĭ drepte. Se vede dar că chiar sub imperiul Babilonic şi Persesc, seminţia luĭ Iuda îșĭ conservase legile sale, judecătoriĭ, dreptul de a condamna la mórte, cu un cuvênt forma o naţiune saŭ aceia ce numesc publiciştiĭ *status in statu*.

După întórcerea din captivitate ţara s'a numit Iudea şi locuitoriĭ sĕĭ Iudeĭ, dupa numele seminţieĭ care forma maĭ că totalitatea poporuluĭ. Nu avem edictul prin care Cirus permitea Iudeilor de a se întórce în patria lor; dar de bună sémă eĭ aŭ tre-

buit sa formeze din noŭ o naţiune guvernata de judecatoriĭ sĕĭ, pentru ca vedem pre Zorovavel, din neam regesc, că este recunoscut de cap al poporuluĭ, în unire cu capiteniile naţiuneĭ. Edictul dat de catre Artaxerxe luĭ Esdra este positiv. El îl autorisă a pune judecatorĭ, preşedinţĭ, cariĭ să faca a se observa legea luĭ Moisi şi cariĭ sa judece şi crimele şi sa le pedepsésca. Ast-fel s'a perpetuat în seminţia luĭ Iuda conform cu profeţia luĭ Iacob, dreptul de a pedepsi cu mórte şi prerogativa de a fi guvernată de capiteniile sale. Regimul statuluĭ acestuia era aristocratic; şi autoritatea, fie administrativa, fie judiciara, era exercitata de catre ceĭ maĭ însemnaţĭ dintre Iudeĭ. Acésta stare dura treĭ-sute-şepte-ḑecĭ de anĭ, până pe timpul Macabeilor. Atuncĭ necesitatea de a se împrotivi persecuţiuneĭ violente a luĭ Antioch, îĭ facu sa-şĭ schimbe întru cât-va constituţia. Trebui să-şĭ alégă un cap luptător; ceĭa ce se apropia óre cum de starea monarchica. Iuda Macabeul, apoĭ fraţiĭ sĕĭ, şi dupa dênşiĭ, urmaşiĭ luĭ Simon avura o autoritate maĭ mare, dar seminţia nu-şĭ perdu prin acésta autoritatea sa. Poporul îşĭ alese pre Ionatan şi Simon. Maĭ înainte şi pe timpul Macabeilor se trimise o ambasadă la Roma, nu numaĭ de către Iuda Macabeul şi de fraţiĭ sĕĭ, ci de către poporul iudeŭ. S'a trimis de aseminea o epistolă Sparţiaţilor de catre Ionatan, marele archiereŭ, de batrîniĭ naţiuneĭ, de preoţĭ şi de tot poporul. Este decĭ lămurit că dela captivitate şi până sub Asmoneenĭ, cariĭ eraŭ din tribul luĭ Levi, seminţia

Iudeĭ a conservat cu starea sa de naţiune, autoritatea sa proprie.

Se pretinde că nu ar fi adevĕrat cum ca dela întórcerea din captivitate, Iudeiĭ să-şı fi conservat autoritatea asupra republiceĭ lor: se ḑice că eĭ plăteaŭ un tribut regeluı Persieĭ, că-l plătira şi regilor Sirieı şi că eraŭ supuşĭ potereĭ lor.

Se póte să fi fost şi aşa; dar un stat póte să fie tributar altuia, să atârne întru cât-va de el, şi cu tóte acestea să-şı conserve existenţa sa politică, dreptul de a usa de legile sale propriı, de a fi guvernat de capiı seĭ, de a judeca procesele, de a pedepsi pre vinovaţĭ, chiar şi cu mórtea şi a se administra; în casul acesta ḑicem că în adevĕr este o putere politica. Republica iudaică în timpul ce s'a petrecut dela captivitate, nu s'a bucurat de o neatârnare întrégă; dar n'a încetat a fi o republica: se póte ḑice de ea că în intervalul acesta şĭ-a păstrat toiagul, simbolul autorităţeĭ, precum şi capiĭ eşiţĭ din acéstă seminţie, precum făgăduise Iacob.

Cam şése-ḑecĭ şi treĭ de anĭ înainte de Is. Chr., Pompeiŭ luând Ierusalimul, puse rege pe Hircan din familia Asmoneilor; şi facu pre Iudeĭ tributarĭ Romanilor. Doue-ḑecĭ şi cincĭ de anĭ după aceia, Irod, Idumeu de naştere, se făcu de către Romanĭ rege al Iudeiĭ; maĭ mulţĭ din urmaşiĭ sĕĭ ocupară tronul saŭ al ţĕreĭ întregĭ saŭ al uneĭ părţĭ. După aceia guvernatoriĭ Romanĭ fură însărcinaţĭ cu administrarea Iudeiĭ, până pe timpul dărâmăreĭ Ierusalimuluĭ de către Vespasian şi Tit. Inveţaţiĭ nu se unesc în privinţa timpuluĭ când s'a luat toiagul dela

Iuda; noĭ n'avem interes să intram în discuţia acésta. Orĭ-care ar fi părerea admisă, este sigur că seminţia Iudeĭ a încetat de a maĭ fi guvernată după legile sale de catre capiĭ sĕĭ propriĭ ceva înainte saŭ puţin dupĕ venirea luĭ Mesia, şi prin urmare profeţia luĭ Iacob s'a împlinit. Totuşĭ nu este de prisos a face óre-care observare în privinţa timpuluĭ când republica Iudaică a încetat de a maĭ exista; că chiar pe timpul luĭ Irod, pe când era Is. Chr. şi după aceia, Iudeiĭ îşĭ conservase dreptul de a pedepsi cu mórte, de şi restrâns, ceia ce este un semn al suveranitaţeĭ. Avem maı multe dovedı; istoria cu femeia adultera pe care o adusera la Is. spre a şti daca trebue a fi delapidata; rĕspunsul luĭ Pilat catre Iudeĭ: luaţi-l voĭ şi-l judecaţĭ dupre legea vóstră; judecata facută apostolilor şi flagelaţiunea, pentru ca predicaŭ în numele luı Is. Chr.; martirul St. Ştefan, al Sântuluĭ Iacob. In urma acestor fapte se póte dice ca autoritatea lor nu se perduse cu desĕvêrşire, şi ca nu s'a luat toiagul din Iuda; dar ca naţiunea acésta şĭ-a perdut succesiv deosebitele prerogative care constitue autoritatea suverană, şi acestea de pe timpul care a precedat puţin naşterea luĭ Is. Chr. pâna la deplina ruina a statuluĭ, cam patru-decĭ de anı dupa înalţarea sa.

Daca am avea a face cu Iudeiĭ vechĭ cariĭ recunosceaŭ în cuvintele patriarchuluĭ Iacob către fiul sĕŭ Iuda o profeţie mesianică, ar fi de ajuns a le arata că de mult timp eĭ numaĭ aŭ un stat politic, nicĭ un fel de autoritate, nicĭ un cap dintre eĭ; şi am încheia că Mesia promis de Iacob a sosit de

mult. Dar Iudeiĭ modernĭ şi maı ales necredincioşiĭ din ḑilele nóstre, nevoind să vadă în cuvintele acestea o profeţie, trebue a li arĕta ca în adevĕr este şi că s'a ímplinit în Is. Chr.

Caracterul cel maĭ sigur al uneĭ profeţiĭ este, precum am veḑut împlinirea sa. Când din partea luĭ D-ḑeŭ s'a prevestit un eveniment viitor, pe care înţelepciunea omenésca nu-l putea previdea, şi care se realiséza pe deplin, fara ca întâmplarea sa fi facut ca evenimentul să fie conform cu preḑicerea, nu putem sa ne îndoim cum ca acésta n'ar fi o profeţie adevĕrata.

Maĭ ântĕiŭ este evident, ca Iacob preḑise luĭ Iuda, precum şi celor-alţĭ fiĭ aĭ seı, lucrurı viitóre relative la urmaşiĭ sĕı. Este sigur ca cele preḑise sunt: ca urmaşiı seĭ vor forma o naţiune, o societate politica; ca naţiunea acésta va fi guvernata de capiı seĭ propriĭ; ca va veni o persóna pe care o numeşte Şilo; ca naţiunea va conserva autoritatea sa politica şi capiĭ seĭ pâna la venirea acesteı persóne; în fine, ca persóna acésta va fi aşteptarea neamurilor, saŭ ca neamurile se vor uni cu el, saŭ că i se vor supune.

Este érăşĭ sigur că era cu neputinţă luĭ Iacob de a previdea numaĭ prin cunoscinţele sale naturale tóte cele ce eraŭ să se întâmple urmaşilor seĭ; că din fie-care dintre fiiĭ sĕĭ va eşi un trib; că fie-care din triburile acestea va judeca pre poporul sĕŭ şi va avea autoritate asupra luĭ; ca autoritatea acésta va înceta maĭ curênd în cele-lalte triburĭ decât în Iuda; că autoritatea acésta se va conserva în

seminția Iudeĭ pâna la venirea luĭ Șilo. Apoĭ ar fi absurd a atribui întâmplareĭ raportul ce exista între preḑicere și niște evenimente așa de îndepărtate, așa de complicate, care s'aŭ perpetuat în curs de maĭ multe secole, și care atârnaŭ de atâtea cause diferite, libere și necunoscute.

Este evident ca partea preḑicereĭ relativă la permanența autoritațeĭ în seminția Iudeĭ s'a împlinit literal într'un interval de aprópe cincĭ-spreḑece secole, cu tóte revoluțiunile prin care aŭ trecut seminția acésta.

Este sigur că pe când Iudeiĭ șĭ-aŭ perdut autoritatea și capiĭ lor, s'a aretat Is. Chr. în lume. Ca după venirea luĭ Is. Chr. s'a vestit neamurilor, care l-aŭ recunoscut și s'aŭ supus legiĭ sale.

Este evident că nu s'a ivit nicĭ pe timpul acela, nicĭ maĭ înainte, nicĭ dupa aceia, vre o persóna care sa reunésca caracterile acestea. In fine este evident, că cuvintele luĭ Iacob catre Iuda sunt o profeție adeverată despre Is. Chr., care s'a împlinit literal întru el.

Se întrébă, pentru ce profeția acésta, care ar fi fost așa de puternică spre a convinge pre Iudeĭ, n'a fost citata, nicĭ de Is. Chr. nicĭ de apostoliĭ seĭ? La întrebarea acésta am avea a respunde multe. Maĭ ântĕiŭ, obiectul principal al profețieĭ era de a arăta timpul în care avea să vie Mesia; dar după ce a venit Is. să publice legea sa, toțĭ eraŭ convinșĭ că a sosit timpul venireĭ luĭ Mesia; numaĭ trebuia a se dovedi acésta; și întrebuințarea profețieĭ luĭ Iacob ar fi fost de prisos. Apoĭ ar fi fost nefolositóre

şi din alta causă: pentru că republica Iudeilor exista înca. In ceia ce priveşte partea profeţiei care prevesteşte că naţiunile se vor supune lui Mesia, nu se împlinise înca; deci era cu neputinţă a se dovedi prin ea misiunea luĭ Is. Chr.

Terminăm profeţia acésta prin două reflexiunĭ. Intre cele două parţĭ ale profeţieĭ exista un raport intim. Autoritatea seminţiei luĭ Iuda încetéza îndată ce autoritatea persóneĭ prevestite se întinde asupra tuturor neamurilor. Republica iudaica pregatea împĕraţia mesianică, şi de îndată ce acésta a început a se întemeia, aceia numaĭ avea pentru ce să existe.

De aci resultă în contra sistemuluĭ Iudeilor un argument puternic. Daca Mesia era să fie un rege pamêntesc, victorios, care era sa le cucerésca alte popóre, nu trebuia să se ĭea sceptrul din Iuda, din contra trebuia sa se întărésca maĭ mult, seminţia acésta era sa crésca, să înflorésca şi sa se întarésca maĭ mult. Trebue dar sa ştérga din carţile lor sacre profeţia acésta şi să remâe în aşteptarea lor.

(Va urma). Gherasim Piteşténu.

# CRONICA BISERICEASCĂ.

(Urmare, Vedĭ No. 4, anul XI).

## *Patriarchatul din Constantinopol.*

In ḑiua de 23 Ianuarie 1887 a fost ales patriarch de Constantinopol mitropolitul de Adrianopol Dionisiu, la 26 Ianuarie acéstă alegere s'a aprobat de Sultanul Otomanilor, la 9 Februarie noul patriarch s'a presentat Sultanului şi sublimeĭ Porţi, în aceiaşi ḑi s'a suit pe tronul St. Apostol Andreĭ cel ântâiu chiemat. Tóte aceste momente au fost acompaniate de ceremonii cuvenite, primiri frumóse, discursuri din partea feluritelor persóne distinse, felicitarĭ frăţeştĭ din partea tuturor representanţilor bisericelor autocefale ortodoxe, şi a cultelor eterodoxe.

Noul patriarch de Constantinopol *Dionisiu V* este originar din Adrianopol, de la naştere are aprópe 65 anĭ. Instrucţiunea sa noul patriarch a primit-o în şcóla teologica din insula Chalki (1) (în apropiere de Constantinopol); la anul 1858 el a fost ales şi confirmat de mitropolit al Creteĭ (Candieĭ), dar în timpul rescóleĭ din Creta, în urma neînţelegerilor cu insurgenţii, a fost transferat, la anul 1869 ca mitropolit la Ditimotich, de unde, preste vre-o câţi-va anĭ, a fost mutat la mitropolia din Adrianopol, unde a remas până la anul 1880, când, dupa neînţelegirile cu Bulgaria din 6 Februarie 1879, a fost mutat la mitropolia din Nicea, iar de aci, în urma rugaminteĭ luĭ insistente, a fost mutat din nou la mitropolia din Adrianopol de catre Ioakim IV, patriarch de Constantinopol, amic nedespărţit al luĭ, la începutul anuluĭ 1886, în urma demisionareĭ mitropolituluĭ de Adrianopol Neofit.

Ḑiarele din Constatinopole şi Atena se exprima în termeniĭ

(1) Şcóla din Chalki este una din cele maĭ însemnate şcóle teologice ortodoxe din Orient: în ea şĭ-aŭ primit instrucţiunea maĭ multe persóne cariĭ aŭ făcut şi fac parte din clerul înalt din Orientul ortodox; din Romanĭ încă au fost, cariĭ aŭ studiat la Chalki: amintim aci pe P. S. Genadiu Enăcénu, actual episcop al Rômniculuĭ, cunoscut prin maĭ multe scrierĭ.

cei mai favorabili pentru noul patriarch, asemanând actuala (precum şi trecuta şi viitórea) lui activitate bisericésca cu aceea a St. Ioan Chrisostom şi Fotiu, renumitul canonist, Grigoriu V, spânḑurat de Turci la anul 1821, şi alţi prelaţĭ de origina helena, carii au fost martiri în felurite localitaţi ale fostului imperiu bizantin, şi imperiului turcesc (de la anul 1453, când Constantinopolul, sub ultimul imperator bizantin Constantin XI Paleologul, a fost cucerit de Mahomed al II-le, înfricoşatul Sultan otoman).

Dupre cât se vede de pe acum, patriarchul Dionisiu V, de şi amic nedespărţit al predecesoruluĭ seu, nu calca în tóte privinţele pe urmele lui: Dionisiu V este un prelat fórte energic, decis, desfaşura o activitate extraordinara, mai ales lovind fară cruţare în grozavul viciu-*simonĭa*, care a devenit o bóla în Orientul ortodox de mult timp, şi mai ales dupa caderea Constantinopolului sub Turci. (1) Speranţele ortodoxilor se asigura, ca se vor realisa prin noul patriarch ecumenic Dionisiu al V. Noi, Românii ortodoxi, speram, ca cu atât mai multa placere şi mai curând vom înregistra în modesta nóstra cronica faptele noului patriarch şi ale colaboratorilor lui, întru cât ele vor fi mai gloriose şi folositóre pentru *tótă* Biserica ortodoxa, caci patriarchul din Constantinopol pórta titlul de *ecumenic*, şi este primul între înalţii prelaţi ai tótei Biserici ortodoxa dupre onóre, iar nu dupre putere canonica, adica patriarchul de Constantinopol este primul între egali (patriarchi, *mitropoliţĭ*, exarchi, archiepiscopi, episcopi, avênd acelaşi grad ierarchic de *archiereu*.

Pe când Constantinopolitanii se bucurau întru Christos, serbând suirea pe scaunul apostolic al lui Dionisiu V, turma cuvêntatóre a luĭ Iisus Christos din insula Chio, cu cântari funebrale şi plângeri asupra mormêntului, petrecea la eternul locaş pe predecesorul lui Dionisiu V—*Ioakim al IV*, care a abdicat la scaunul patriarchal din Constantinopol la 14 Noembre 1886. Nici clima dulce a locului natal Chio), nici complecta desarcinare dela afaceri multiple n'au putut restaura organismul fórte slab al patriarchului Ioakim al IV. Nemilósa mórte l-a rapit din linişteа timporala şi l-a trecut în liniştea eterna. Ioakim al IV purta familia Coceodi, şi s'a

(1) O fericită coincidenţa şi în Biserica autocefală ortodoxă Română : noul mitropolit al Ungro-Valachieĭ şi Primat al Românieĭ, I. P. S. Iosif Georgian, loveşte fără cruţare în *simonie* (Veḑĭ „Bis ortod. Rom an. X, Nr. 15 pag. 1226, şi pentru acéstă faptă, precum şi pentru multele calităţĭ superióre-morale şi intelectuale, pe care le posedă, merită o mare laudă şi recunoscinţă eternă din partea tuturor Românilor ortodoxĭ. Putem ḑice cu st. apostol Paul: „Aşa Archiereŭ ni se cuvine noĭ" (Ebr. 7,26).

nascut la anul 1838, în orașelul Calimasia din insula Chio. Mulţamiti pe de o parte lui Ioakim, mitropolit de Kizic (în urma Ioakim II-lea, patriarch ecumenic), care-i era ruda şi protector, iar pe de alta meritelor sale personale, Ioakim al IV a fost adus la Constantinopol, a primit o instrucţiune îngrijita în şcóla Teologica din insula Chalki, unde, dupa terminarea cursului complect cu succes eminent, a fost numit profesor, iar dupa aceia şi secretar general al sinodului patriarchal din Constantinopol, pe care funcţiune o a îndeplinit 7 ani; la 1870, sub patriarchul de Constantinopol Grigorie al VI-lea, scaunul mitropoliei de Larisa a devenit vacant, prin decedarea titularului, şi la acésta înalta trépta, adeca de mitropolit s'a înalţat Ioakim IV; la 1875, sub Ioakim al II, patriarch de Constantinopol, Ioakim al IV a fost transferat la mitropolia Dercului, iar la anul 1884, dupa abdicarea lui Ioakim al III dela scaunul patriarchal de Constantinopol, Ioakim al IV s'a ales și confirmat de Sultan, ca patriarch de Constantinopol. Scirea despre mórtea lui Ioakim al IV a mahnit tóta societatea ortodoxa, pe care a pastorit-o Ioakim al IV preste 2 ani de la înalţimea scaunului St. Ión Chrisostom. Societatea ortodoxa este mahnita de mórtea lui Ioakim al IV nu numai ca primul archipastor al ei, ci și ca om; decedatul patriarch era înca relativ têner, nu era nici de cinci-ḑeci ani; el era înzestrat cu multe calitaţi superióre naturale și câștigate prin prerogative, era un om fórte prudent, bine crescut şi bun la inima; putea sa pastorésca înca mulţi ani turma ortodoxa, daca nemilósa bóla nu l-ar fi atacat şi dus în mormentul cel rece înainte de timp. Pace ţęrânei lui, și liniște eterna sufletului lui!

La 19 Februarie 1887 a plecat în Palestina pentru a se închina sântelor locuri de acolo, predecesorul lui Ioakim al IV-*Ioakim al III* avênd intenţiunea spre a visita la întórcere și st. munte Athos, atât de renumit pentru ortodoxie. Acésta calatorie de mult timp era s'o faca Ioakim al III. Indata dupa abdicarea sa de la scaunul patriarchal de Constantinopol, el a cerut permisiune pentru calatoria la Ierusalim la guvernul turcesc, dar atunci el a fost refusat în mod categoric; chiar și acum a primit acésta permisiune numai mulţamita mijlocirei medicului șef al sultanului Maurogeni-pașa, compatriot al lui Ioakim al III, termenul pentru calatorie este de jumetate de an, şi pentru cheltueli, în mod de subsidie, are din tesaurul statului 150 lire turceşti; când patriarchul Ioakim al III s'a presentat Sultanului pentru a-i mulţami pentru acésta, ultimul, în generositatea sa, a ordonat spre a i se mai da lui Ioakim al III înca 300 lire turceşti din banii proprii ai Sultanului. Dupa eşirea

dela Sultan, patriarchul Ioakim al III s'a dus la patriarchie, ca sa mai vada încă odata biserica patriarchala, a facut o visita noului patriarch Dionisiu al V, și ultimul, a doua ḑi fórte diminéţa, i-a întors visita împreuna cu marele logofet Aristarchi-bey. In aceiaşi ḑi Ioakim III a plecat în Palestina cu vaporul Austriac „Dapna"; chiar în vapor s'a suit fórte multa lume, din carea se puteau vedea representanţii feluritelor puteri, bancheri, comercianţi mari, representanţii sciinţei. presei; toţi erau fórte emoţionaţi, şi doreau tóte cele bune fostului patriarch; din partea noului patriarch de Constantinopol Dionisiu al V a fost trimes, spre a petrece pe Ioakim al III, marele protosingel Cosma Eumorfopol. Aşa dar, dupa mórtea lui Ioakim al IV şi plecarea lui Ioakim al III, noul patriarch Dionisiu V a rĕmas stepân deseverşit pe situaţie.

(Va urma).

## *Biserica din Elada.*

Biserica autocefala ortodoxa din *Elada,* în anii din urma, s'a aflat într'o posiţiune cam critica atât din causa nenorocirilor, care au caḑut asupra Eladei, cât şi din puţina voinţa a representanţilor naţiunei de a susţinea biserica la inalţimea misiunei. In timpul din urma lucrurile au mers aşa de departe, în cât guvernul elen, condus de primul ministru, d. Tricupis, a fost necesitat sa faca macar cât de puţin pentru evitarea anomaliilor învechite în viéţa bisericésca. Iniţiativa pentru acésta a luat-o, în mod energic, unul din membrii sântului Sinod din Atena, I. P. S. German, archiepiscop de Cefalonia: el a pronunţat un discurs fórte important înaintea nouilor deputaţi ai parlamentuluĭ elen [1]). Distinsul orator a aretat marile servicii, aduse de biserica ortodoxa poporului elen, şi a descris actuala stare de lucruri din biserica de Elada, carea (biserica) nu este apreçiata, conform serviciilor eĭ:

„In loc de aceea, ca, spre recompensa serviciilor sale aduse poporului, scrie oratorul, biserica să se folosésca de o stare cuvenita şi de protecţiune, ea a primit nişte farmaturi de rîs, şi diregetorii ei, aşa de stimaţi şi de străini chiar, sunt departaţi de la ori-ce activitate, şi, dacă am lasa la o parte titlurile sforaitóre care n'au nici un sens acum, apoi tóte prerogativele practice ale eĭ, care susţin prestigiul bisericei, au perdut ori ce preçiu, şi chiar privelegiile acordate ei, adesea ori şi în felurite moduri, s'au nesocotit spre pericolul şi înjosirea bisericei, carea, vrênd ne-vrênd

[1]) Acest discurs este tipărit în ḑiarul din Athena „Ζίων" dela 25 Febr. 1887.

a ajuns până în starea nebucuratóre de a se tîrî înaintea ómenilor puternici, spre a-şi salva drepturile sale. Odată perdêndu-şi independenţa sa, biserica a cadut din înjosire în înjosire, transformându-se într'o servitóre nenorocita din o mamă, plina de amóre, precum a fost odata. Reul înca n'ar fi aşa de mare, daca statul s'ar fi marginit numai cu acésta înjosire, şi s'ar fi îngrijit de alta datorie a sa, — educarea poporului în spiritul pietaţei, educare, de la carea se póte numai aştepta bune fructe. Din nenorocire, odata alunecând de pe calea drépta in relaţiunile sale cu biserica, statul a neglijat (ceea ce este óre-cum consequent educarea religiósa a poporului. De aceea noi videm, ca tóte guvernele, cu micĭ, fórte rari escepţii, nu numai ca nu se îngrijesc de aceea, ca poporul sa petrunda spiritul pietaţei, dar înca concuréza între dênsele, în inventarea mesurilor periculóse, care se iau contra bisericei : unul lasa catedrele archiereşti vacante decimi de ani, dându-le spre rapire naimiţilor, altul rîdica la aceste catedre pe persóne nedemne, incapabile, care nu ţin misterele credinţei în consciinţa curata; al treilea desfiinţéza catedrele de scinţele religióse; al patrulea încredinţéza predarea acestor sciinţi persónelor, care puternic se opun adeverului şi ignoranţei în credinţa. In genere toţĭ considera biserica, ca o obuza de prisos, şi religia ca o ideie, carea şi-a trait traiul, carea n'are onórea sa aparţina numerului nouilor idei, dominante în societate, nedându-şi, din nenorocire, ostenéla sa se informeze cum considera biserica popórele, care întrec, cu înţelepciunea şi puterea, pe alţii, cum o protegéza, şi ce ideie au despre religiune"....

Mai departe P. S. German expune resultatele triste ale ţerei din causa, ca toţi aprópe cu negligenţa privesc la religiune şi biserica, şi propune mai multe mesuri salutare, fórte nimerite, pentru buna stare în viitor a bisericei din Elada, şi mai ales ca clerul ortodox să fie bine instruit şi educat, precum şi asigurat în privinţa materiala, conform înaltei şi grelei sale misiuni; ca statul sa numai obiecteze, ca numai póte susţinea clerul, bugetul ţerei şi aşa fiind fórte împovarat, P. S. German propune, ca sa nu se cheltuésca alte sume, de cât acele, pe care le cheltueşte pentru felurite lucruri, care se nasc din causa nereligiositaţei, imoralitaţeĭ. . . . .

Nu se scie positiv, ce impresiune a produs asupra representanţilor naţiuneĭ elene acest discurs, dar asupra guvernului el n'a produs absolut nici o impresiune. cel puţin acésta se vede din aceea, că guvernul ĭa înca măsurĭ restrictive contra bisericei. Guvernul a propus sântului Sinod sa-şi dea avisul seu asupra des-

fiinţareĭ actualuluĭ numĕr de eparchiĭ (conform cu noua împărţire a nomarchiilor, adica a provinciilor), şi asupra excludereĭ religiuneĭ din programul celor doue clase superióre ale gimnaziilor. Sântul Sinod a protestat în mod energic aceste mesurĭ, în capul seu fiind demnul prelat, I. P. S. Procopiu Georgiade, mitropolit de Atena, dar epitropul regal a refusat a contra-semna acest protest sinodal, şi din acéstă causa protestul n'are putere legala, conform regulamentuluĭ în vigóre al sinoduluĭ elen, care duréza înca din timpul regeluĭ Oton, şi, ast-fel fiind, dupre cum se scie positiv, guvernul, cu învoirea parlamentuluĭ, va aduce la îndeplinire aceste doue mesurĭ, cu tótă opunerea Sîntuluĭ Sinod! . . . . .

Facultatea Teologica a universitaţeĭ de Atena aseminea a protestat contra excludereĭ religiuneĭ din programul claselor superióre gimnasiale, dar nicĭ acest protest n'a fost de loc luat în consideraţiune nicĭ de guvern, nicĭ de de majoritatea repesentanţilor naţiuneĭ elene. Ast-fel fiind lucrurile, cunoscutul profesor al facultaţeĭ Teologice dela universitatea din Atena, d-nul Damalas, a scris urmatórele în ḑiarul din Atena „Παλιγγενεσία“ [1]) sub titlul „Cheltuelĭ pentru instrucţiunea religiósa“:

„Eu sciu fórte bine starea neequilibrată şi chiar critica a financelor nóstre, şi de loc numaĭ voesc sa le maĭ îngreuesc (financele) prin nouĭ cheltuelĭ, dar învit pe d. d. deputaţĭ, cariĭ cred în Dumneḑeul unul în treime, şi într'una sânta, sobornicésca şi apostolésca biserica a luĭ, şi cariĭ au cunoscinţa despre starea cea maĭ deplorabila a stareĭ nóstre religióse şi morale, sa ia în consideraţiune aceia, ca regatul Grecieĭ nu cheltueşte pentru biserica sa nicĭ un ovol (ban); din contra, dupre bugetul în vigóre, el (regatul) întrebuinţéză pentru cerinţele sale din averile mônastirilor şi episcopiilor desfiinţate 532,000 drachme, adica cu 250,000 drachme maĭ mult, decât cheltueşte pentru biserica sa, pe când republica franceza, carea se considera ca atea, cheltueşte pentru biserica sa maĭ mult de 50 milióne drachme francĭ).

Din aceste 250,000 drachme, guvernul şi parlamentul pot sa decida sa se cheltuiasca un sfert numaĭ pentru ocuparea a ḑece catedre archiereştĭ vacante şi pentru întreţinerea a treĭ profesorĭ de teologie la universitate, a cincĭ-spre-ḑece profesorĭ de religiune la gimnaziĭ şi a opt ierochirixĭ, adaugênd la budgetul, care se discuta acum, o cheltuélă necesara, carea nu va fi maĭ mare, decât 100,000 drachme.

[1]) „Παλιγγενεσια“ dela 13 Martie 1887; acest ḑiar este unul din cele maĭ importante şi maĭ respandite din regatul Grecieĭ.

Dacă el consideră cheltuelele pentru biserica degéba și de prisos, apoi sa închidă facultatea Telogica, carea, pe lânga prepararea candidaților de preoție, n'are *nicĭ un* scop altul.

Cincĭ-decĭ de anĭ de viéța libera *nimic* bun n'au adus bisericeĭ naționale—și resultatele sûnt evidente: încă puțin, și deja va fi prea târdiu a îndrepta lucrul; cine-va din alta parte ne va îndrepta *cu toiag de fer*. Atena, 12 Nartie anul 1887".

Cu vre-o doĭ anĭ în urma, când maĭ mulțĭ erau nemulțamițĭ cu actuala stare de lucrurĭ în biserica din Elada, în tóte diarele din Atena s'a tiparit și s'a repetat mult reclama „Despre predicarea cuvêntuluĭ luĭ Dumnedeu în biserica evangelica din Elada", compusa de misionariĭ americanĭ, cariĭ se ocupa cu propaganda protestantismuluĭ între populațiunea ortodoxă din țara [1]. Acésta reclama prin cutezanța eĭ a atras atențiunea tuturor, și s'a început o polemica vie în diare cu acéstă ocasiune. S'a constatat, ca propagandele eterodoxe, maĭ ales cea protestanta și catolica, progreséza mult în Elada (precum și în genere în tot Orientul ortodox) din causa aceia, ca bisericile din Orient sunt reu asigurate materialmente, ca representanțiĭ eĭ, neavênd acea instrucțiune vasta, ca representanțiĭ bisericelor catolica și protestanta, nefiind susținute chiar nicĭ de guvernele lor, nu pot sa aiba acea influența morala asupra pastoriților. Lucrurile nu sunt așa de grave, dupre cum se descriu de mulțĭ, dar nicĭ a lasa lucrurile la voia întêmplareĭ nu trebue. Causa decadențeĭ bisericeĭ din Orient au fost înșiĭ înalțiĭ representanțĭ aĭ bisericilor din Constantinopol, Alexandria, Antiochia, Ierusalim, cariĭ se ocupau maĭ mult de cele lumeștĭ; Orientul ortodox este acum de mult sub dominațiunea musulmana politicește, dar chiar sub dominațiunea creștina (în imperiul bizantin) clerul ortodox (se înțelege, ca au fost multe persóne fórte demne) juca un rol pasiv maĭ mult. Așa judeca nu numaĭ autoriĭ protestanțĭ și catolicĭ (cariĭ în genere nu recunosc maĭ nimic important în istoria bisericeĭ ortodoxe din Orient, ci chiar ceĭ ortodoxĭ, destul sa amintim pe cunoscuțiĭ profesorĭ din Atena — Damalas, Vimbos, archiepiscopul insuleĭ Sira Licurg, care a luat parte la congresul catolicilor vechĭ din Bonn (Germania) la anul 1875, și alțiĭ; maĭ toțĭ representanțiĭ ceĭ maĭ însemnațĭ din bisericile creștine susțin sus și tare, ca salvarea creștinismuluĭ în genere este în unirea tuturor bisericilor.

(Va urma).

[1] Americaniĭ-protestanțĭ au maĭ multe școlĭ de ambe-sexe și alte stabilimente de bine-facere în tot Orientul ortodox; cea maĭ buna școla a lor este „Colegiul Robert" in Constantinopol, unde 'șĭ primesc instrucțiunea și educațiunea, între alțiĭ, Greciĭ, Bulgariĭ și Serbiĭ ortodoxĭ! . . . . .

## *Biserica ortodoxă autocefală din Sinaiu.*

In unul din numerile trecute ale revisteĭ nóstre [1]) am promis, că voiu reveni asupra bisericei din Sinaiŭ, şi acum îmĭ îndeplinesc promisiunea data.

Orientul creştin de mult timp atragea atenţiunea tuturor creştinilor prin scumpele sale amintiri, de multe ori servea, ca obiect de descrieri din partea mai multor călatori: un loc însemnat acestor descrieri se dadea, între altele, şi muntelui Sinaiu, atât de renumit în Vechiul Testament.

Muntele Sinaiu se afla la o distanţa mica dela Suez, oraş atât de cunoscut prin canalul, care, dela 1869, desparte Asia de Africa. Dela Alexandria (în Egipt) pâna la Suez este cale ferata, iar dela Suez la Sinaiu calatorii se duc cu vaporul pe golful arabic al marei Roşii pâna la El-Tora, de aci—cu camilele—navele pustiilor — pâna la muntele Sinaiu. Muntele Sinaiu se afla în pustie, departat de centrurile culturale, este lipsit aprópe cu deseverşire de plantaţiune; mônastirea St. Ecaterina, din Sinaiu, presenta un ce destul de trist, un loc, parasit de lume: daca aci n'ar fi o înalta clopotniţa, nu de mult construita, avênd o culóre alba, o geamie turcésca ruinata, precum şi templul mareţ, construit în seculul al VI de imperatorul bizantin Justinian, s'ar parea, ca aci este un oaz al petrósei Arabii. Mônastirea este fórte maréţa, încunjurată cu o cetate formidabila din tóte părţile, se pare, ca este lasata atârnata dela o mare înalţime într'o prapastie fórte adânca; de o parte mônastirea se înalţa la pólele muntelui Choriv, iar de alta — la pólele muntelui st. Epistimia; cetatea este construita chiar pe marginea prapastiei, şi se afla numai un drum fórte îngust între prapastie şi cetate pentru caravanele Beduinilor (carele Arabilor nomadi). Este sciut, ca, dupa ce Justinian a construit mônastirea din Sinaiu, aci în curând s'a format legenda, cum-ca imperatorul acesta ar fi ucis pe legatul seu, carele a construit acésta mônastire, pe motiv, ca legatul n'a construit mônastirea pe piscul muntelui, unde i-a ordonat Justinian, ci la pólele muntelui, unde, de şi sunt izvóre de apa, dar mônastirea era expusa de sus inamicilor, înarmaţi cu unelte de resboiu. Intr'adever, posiţia mônastirei, ca cetate, de şi nu intra în regulele din Orient, dar în destul se explica prin lipsa de apa. Valea, unde se afla mônastirea, este cu totul lipsita de plante, şi este cea mai în-

[1]) Vedi „Biserica Ortodoxa Româna" anul X, No. 15, pag. 1253.

tunecata din tóta peninsula Sinaiu; la sud ea se redică, și se închide cu un munte, care primavara înverdeşte, şi, dupre tradiţiune, este considerat de locul, unde profetul Moisi paştea turmele socrului seu Jotor; la sud—est, valea se face mai adânca, mai larga, până la Rephidimul biblic, unde Ebreii aşteptau înainte de a primi poruncile dela Dumnedeu, prin profetul Moisi. Dupre cum susţin mulţi teologi, Sinaiu este un pisc al muntelui Choriv, dar de mult s'a admis a numi tot muntele, chiar peninsula, de Sinaiu. Imprejurul mônastirei dominéză o pustie selbatica, unde nu se vede nici o casa, dar în launtrul zidurilor mônastirei se afla fórte multe cladiri, chilii atât pentru locuitorii permanenţi ai mônastirei, cât şi pentru adapostirea creştinilor locali la caz de persecuţiuni în contra lor din partea mahometanilor. Mônăstirea din Sinaiu tot-déuna a servit pentru acésta localitate (peninsula) de unicul adapost al ortodoxiei. Viaţa monachilor de aci este fórte monotona: pustia sĕlbatica şi tradiţiile antice despre regulamentele prea severe mônastireşti au contribuit mult la actuala stare ascetica a fraţimei din mônastirea Sinaiu: la cinci ore diminéţa toţi se scóla, fiind treziţi de tóca bisericei. Utrenea (serviciul divin de diminéţa) ţine două ore, cântarea se schimba cu citirea; dupa eşirea din biserica, monachii se duc la „ascultare“: unul cósa, altul spala, al treilea prepara mâncarea etc. Monachii manânca mai mult vegetale, iar carne de capra se da în „arhondarie“ numai ospeţilor, carii vin din departare, şi înca şi acésta fórte rar. La trei ore şi jumatate se începe din nou serviciul divin, şi numai dupa ora şese monachii se liberéza pentru a se ocupa cu lucrurile lor: mai mulţi se ocupa cu horticultura, caci în mônastire este unica gradina, carea serveşte de unicul loc de repaus şi plimbare; monachii se mândresc mult cu acésta gradina, şi nu pentru ca ea ar fi frumósa sau mare, ci pentru ca este unica numai şi pentru ca-i hraneşte pe toţi; nu este nici un monach, care sa n'aiba un colţişor în acésta gradina. La un capat al gradinei se afla o peştera (caverna), unde se pastréza osemintele monachilor repausaţi întru Domnul, iar la cel-alt capat exista un turn vechiu, care servea de închisóre, având 2 camere—una sus, şi alta jos: din cea de sus, prin o mica deschidetura,—un pod, îi dadeau în cea intunecósa de jos pe monachii carii calcau severul regulament mônastiresc, lasându-i şi fara mâncare şi lumina. [1])

[1] Acésta barbarie s'a desfiinţat de mult: ea a existat în Roma la mônastirea Mamerta, la mai multe mônastiri din Orient şi Occident. La fósta mônastire Teodorenii din Burdujeni, judeţul Botoşani, până acum este o camera întunecósa în

Lânga mônastire se află muntele Choriv, unde Dumnedeu s'a aretat lui Moisi, numerul treptelor, care duc la piscul muntelui, este aprópe de trei mii; aci cu tóta probabilitatea se presupune a fi muntele Sinaiu — locul, unde s'au dat legile poporului ebreu. Aci mulţi arata grópa, unde s'a turnat viţelul de aur de catre Aaron, fratele lui Moisi, — aci se arata stâncele, de pe care Moisi a aruncat tablele legei, şi chiar acea pétra, din care a scos cu toiagul seu Moisi apa pentru poporul ebreu, care murmurà în pustie; acésta pétra acum este plina de inscripţii.

Mônastirea Sinaiu este plina de monumente antice. Din monumentele antice aci s'a conservat mareţul templu, construit de imperatorul bizantin Justinian 527—557): acest templu sémana mult cu alte temple din imperiul roman (templul lui Apolinariu din Ravena etc.) dupre architectura sa; acest templu este un monument din timpul acela, când arta bisericésca în imperiul bizantin era în stare înfloritóre: în interior templul a suferit multe schimbari, ast-fel ca nu este în armonie cu tipul templuluĭ oriental; aci s'au pastrat mai multe mosaice, care sûnt cu atât mai preçióse, cu cât numerul monumentelor mosaice în Orient este destul de restrâns; în genere pentru iconografia bizantina în Sinaiu sunt multe objecte de mare importanţa, care au fost studiate de mai mulţi inveţaţi europeni.

Mai mare interes presinta monastirea Sinaiu prin manuscriptele sale în limbele elena, latina, ebraica, araba, copta, mai ales acele care sunt înfrumuseţate cu ornamente în miniatura. Pentru a preţui cu demnitate acest tesaur nu este destul a fi technic al picturei, trebue sa fie cine-va archeolog în tóta puterea cuvêntului: cercetatorul miniaturei nu se póte margini numai cu aceia de a observa partea externa a tabloului cu conturile, coloritul, posele lui etc., — el trebue sa fie şi paleograf, şi istoric, şi liturgist, şi specialist în iconografie. Istoria miniaturei bizantine este un studiu fórte vast şi special, care cere multa asiduitate, seriositate. Miniaturile cele mai vechi din Sinaiu se refera la seculii VII—IX, când relaţiunile monastirei din Sinaiu cu imperiul bizantin au fost întrerupte de catre Musulmanĭ. Miniaturile posterióre se refera la seculii X—XV, şi au un conţinut important istoric. Manuscriptele din Sinaiu au fost studiate de catre maĭ mulţi înveţaţi, ca Tişendorf, Ebers, Raoul, Norov

---

înalta clopotniţă, carea cameră, dupre încredinţarea păr. econom Ión Siretén u, actualul îngrijitor al bis. Teodorenĭ, servea pentru acelaşi scop, când exista mônastirea. . . . .

(fost ministru de Instrucţie în Rusia), Condacov (profesor la universitatea din Odessa), episcopul Porfiriu Uspensky (decedat la 1885 la Mosqua, lasând 30 volume fórte interesante pentru Orientul ortodox, şi maı ales pentru munţiĭ Sinaiu, Athos [1]), archimandritul Antonin Capustin (superiorul monastireı ruse din Ierusalim) etc.

Actualmente monastirea din Sinaiu pastréză reliqviile St. Ecaterina, caror se închina cu mare evlavie nu numaı creştinii, ci chiar şi Mahometanii-arabĭ. In monastire nu sunt maı mult de 20 monachı, carii sunt de origina grecĭ maĭ toţı; dênşii traesc fórte mult, pâna la 120 anı, maĭ nicĭ odata nu es din monastire: daca cine-va se duce la Cair, Alexandria, Creta (Candia), apoı în cas de mare necesitate, de óre-ce calatoria este fórte periculósa, maı ales din causa Beduinilor arabı.

Biserica din Sinaiu este autocefala înca din timpii imperatorilor bizantinı, şi representanţii eı au jucat un rol însemnat pâna în secului XVI XVII. La 6 April 1885 a murit I. P. S. Calistrat, archiepiscopul bisericeı din Sinaiu, în etate de 70 anı, în Raif, în apropiere de Sinaiu, unde s'au ucis în secul VIII de Arabı maı mulţı cuvioşı parinţı din Sinaiu şi Raif, a caror sţ. părinţı memoria, biserica ortodoxa o serbéza la 14 Ianuariu st. v. [2]): archiepiscopul Calistrat era un prelat fórte înveţat, şĭ de o amabilitate rara, dupre cum se exprima despre el maı mulţı calatorı europenı prin diarele franceze, germane, engleze, ruse [3]).

Actualmente biserica autocefala ortodoxa din Sinaiu este pastorita de I. P. S. archiepiscop *Partheniu* [4]): noul archipastor a studiat la şcóla patriarchala din Ierusalim, a fost maı mult timp trimes cu însarcinarı la Constantinopol, Alexandria, Antiochia, poseda limbele elena, araba, turca, franceza. El a fost chirotonit în înalta trépta de archiepiscop de Sinaiu la Ierusalim de patriarchul Nicodem, împreuna cu ceı-lalţı prelaţı din patriarchatul de Ierusalim, la 13 Octombre 1885. Pâna la alegerea ca archiepiscop de Sinaiu, I. P. S. Partheniu se numera între fraţimea monastireĭ din Sinaiu, unde se ocupa maı ales cu studiarea manuscriptelor ın limbele copta şi gréca, aflatóre în biblioteca monastireı St. Ecaterina din muntele Sinaiu.

Numerul înveţaţilor europenı, carii studiéza tesaurul sciinţific

[1]) „Странникъ", Petersburg, August 1882, pag. 656, 658, 660.

[2]) N. D. Popescu. Calendarul pentru toţĭ Românii, Bucureştĭ, 1887, pag 11.

[3]) „Востокъ", Mosqua, 1885, No. 319, pag. 523.

[4]) „Востокъ", Mosqua, 1885, No. 333 pag. 435.

din Sinaiu înmulţindu-se, prin comunicarile lor, biserica din Sinaiu devine mai cunoscuta şi mai interesanta.... [1])

(Va urma).

## *Biserica Luterană.*

Lumea protestanta se imparte, dupre cum se scie, în două jumataţi aprópe egale în cantitate — luterană şi reformata.

La prima jumatate se refera grupul bisericelor evangelico-luterane, la a doua — grupul bisericelor reformate. In grupul dinteiu ocupa o posiţie mai însemnată bisericele evangelico-luterane din Prusia, Suedia, Norvegia şi Danemarca.

In grupul al doilea bisericele cele mai însemnate sunt: cele din Anglia, Scoţia, Olanda şi Elveţia.

(Va urma). **Gheorghe P. Samurianu.**

[1]) „Церковный Вѣстникъ", Petersburg, 1887, No. 3, pag. 53.

DISTRIBUIREA PREMIILOR

LA

# ȘCOALELE DIN ORAȘUL RÂMNICU-VÂLCEA.

Luni, 29 ale curentei Iunie, a avut loc în sala Seminariuluĭ din Rômnicu-Vâlcea solemnitatea distribuireĭ premiilor de finele anuluĭ școlar 1886-87 la eleviĭ Seminariuluĭ, precum și a elevilor și elevelor dela școlele primare ale acestuĭ oraș.

Conform programuluĭ elaborat din vreme de D-niĭ Directorĭ aĭ școlelor, convocațĭ din inițiativa Eminențieĭ Sale Prea Sânțituluĭ Episcop pentru acest sfârșit, solemnitatea s'a petrecut în ordinea următóre:

Un serviciŭ divin s'a oficiat în acéstă ḑi în Biserica Catedrală a St. Episcopiĭ, unde, la orele 9, când s'a început St. Liturgie, se aflaŭ presențĭ: Directorul Seminariuluĭ, împreună cu întreg corpul profesoral și eleviĭ, cariĭ parte aŭ ocupat stranele de lângă St. Altar, iar parte, Catecumenul din partea despre apus a Bisericeĭ, pentru a cânta în chor; Directorul școleĭ primare de băețĭ, cu toțĭ D-niĭ Institutorĭ, cu eleviĭ și drapelul școleĭ, cariĭ aŭ luat loc în partea stângă a bisericeĭ, și Direc-

tórea şcóleĭ de fete cu D-nele Institutóre şi elevele, ocupând de asemInea partea drépta.

Maĭ în acelaşĭ timp aŭ venit: D-l Prefect al Judeţuluĭ, D-l Comandant al Regimentuluĭ, D-l Primar al oraşuluĭ şi în fine tóte autoritaţile civile şi militare din localitate, precum şi un numeros public.

După terminarea St. Liturgiĭ, Em. Sa. P. S. Episcop a oficiat un Te-Deum de mulţămire, prin care s'aŭ adus rugăciunĭ către Cel A-Tot-Puternic, pentru pacea, sănatatea, fericirea şi îndelunga viaţă a M. M. L. L. Regele şi Regina, pentru guvernul şi poporul Român; după care, D-niĭ Profesorĭ, Institutorĭ şi Institutóre, cu eleviĭ şi elevele, aŭ trecut în ordine pentru a se arangea în sala solemnitaţeĭ ce era frumos împodobită cu verdéţă înscripţiunı şi tablourĭ, din cari mare parte desemnate de seminariştĭ cu deosebit talent în acéstă arta.

La orele 11, Eminenţia Sa P. S. Episcop, Preşedintele solemnităţeĭ, însoţit de D-l Prefect şi tóte autorităţile civile şi militare, precum şi de publicul asistent, a făcut intrarea în locul Seminariuluĭ, unde fu întâmpinat de D-niĭ Directorĭ aĭ şcólelor, D-l Revisor şcolar, de D-l Poliţaiŭ al oraşuluĭ şi alţiĭ. In acelaşĭ timp musica regimentuluĭ a salutat pe Eminenţia Sa cu imnul de onóre. Imediat chorul Seminariuluĭ întrunit cu al şcóleĭ primare de băeţĭ aŭ esecutat imnul de ocasiune, pentru deschiderea solemnităţeĭ, în care timp Eminenţia Sa. a ocupat fotoliul preşidenţial, asıstat de D-l Prefect,

D-l Comandant al Regimentuluĭ, D-l Preşedinte al Comitetuluĭ, D-l Primar al Oraşuluĭ şi alţĭ invitaţĭ. Terminându-se imnul, Prea Cucernicul Director al Seminariuluĭ a pronunţat un discurs de ocasiune, în care, pe lângă darea de sémă asupra învĕţămêntuluĭ, a depus, în numele întreguluĭ corp profesoral şi al elevilor, omagiile de recunoscinţă şi profunda veneraţiune Eminenţieĭ Sale, pentru înalta-ĭ solicitudine ce arată Scóleĭ şi Bisericeĭ; apoĭ D-l Director al scóleĭ primare a pronunţat de asemenea un discurs tot de ocasiune, bine-simţit, în care pe lângă altele a demonstrat evident cum „Profesorul e chemat a ridica partea intelectuală şi morală a copiilor basându-şĭ activitatea sa pe temeliile moralei creştine, ce trebuesc a fi aşternute în basa creştereĭ copiilor din partea parinţilor.

După terminarea acestor discursurĭ, Eminenţia Sa P. S. Episcop a bine-voit a respunde, cu cunoscuta-ĭ elocinţa şi aprofundarea obiectuluĭ serbăreĭ, adresându-se în special catră eleviĭ şcólelor primare cu cuvintele: „Dragiĭ meĭ copii“, desvoltând imensele folóse ale instrucţiuneĭ şi educaţiuneĭ, prin care se cultiva „binele, frumosul şi adevĕrul“. Aci cuvêntarea Eminenţieĭ Sale a atins sublimul, înduioşindu-se pana la lacrimĭ, ceea ce a produs o impresiune profunda asupra publiculul auditor.

In urmă D-l Primar, ca Preşedinte al Comitetuluĭ Şcolar, a adus şi din parte-ĭ mulţămirĭ D-lor Institutorĭ şi Institutóre a şcólelor publice din oraş.

S'a urmat apoĭ apelul nominal al elevilor premiaţĭ, în ordinea stabilită, de catre Directoriĭ respec-

tivĭ, Eminenţia Sa a bine-voit să încununeze pe premianţiĭ I-iŭ până la sfêrşit, fiind salutaţĭ de mu sica regimentuluĭ, ĭar D-l Prefect le-a remis la toţĭ carţile destinate.

Pe lângá cele date de Minister, de Comitetul Permanent şi Primarie, Eminenţia Sa a bine-voit a oferi cu acéstă ocasiune diterite carţĭ de o valóre însemnată, din propria-ĭ bibliotecă, care s'a distribuit premianţilor, adică 221 Seminariuluĭ; 184 scólei primare de băeţĭ, şi 184 şcóleĭ primare de fete.

După terminarea apeluluĭ, D-l Prefect al judeţuluĭ prin o mica alocuţiune, a mulţămit D-lor Directorĭ şi întreg corpuluĭ profesoral pentru simţitele progrese ce D-sa constată în fie-care an asupra învĕţamêntuluĭ, îndemnând de aseminea pe elevĭ la îndoite silinţe pe viitor şi asigurând ca guvernul M. S. R. a facut şi va face multe sacrificiĭ pentru rĕspândirea instrucţiuneĭ în popor.

In fine D-sa, în numele guvernuluĭ, a adus respectuóse mulţămirĭ Eminenţeĭ Sale P. S. Episcop, pentru că a onorat cu înalta-ĭ presenţă, presidând, acéstă solemna serbare, cum şi pentru carţile dăruite, ceĭa ce a încuragiat fórte mult pe profesorĭ şi şcolarĭ, la care Eminenţia Sa, rĕspundênd a afirmat că „datoria orĭ-căruĭ Român este de a se jertfi pentru biserică şi desvoltarea instrucţiuneĭ în patria nóstra, care, sub auspiciile celor douĕ marĭ geniĭ: M. M. L. L. Regele şi Regina, nu va înceta de a fi pururea înfloritóre“.

Terminându-se ast-fel solemnitatea pe la ora 1 p. m., s'a încheĭat printr'un imn esecutat de corul

vocal, în urma căruia, musica regimentuluĭ întonând marşul, Eminenţia Sa s'a retras în palatul episcopal, unde a primit visita D-luĭ Prefect şi acelor cariĭ l-aŭ însoţit în cursul serbăreĭ. Iar eleviĭ şi elevele s'aŭ reîntors în aceiaşĭ ordine la şcólele respective.

A doua-ḑi 30 Iunie, Eminenţia Sa, fiind invitat de D-l Preşedinte al Comitetuluĭ Permanent judeţan, a bine-voit a merge la şcóla de meseriĭ din acest oraş, pe la orele 12 din ḑi, unde a fost primit, în sunetul musiceĭ regimentuluĭ, de D-l Prefect al judeţuluĭ, D-l Preşedinte al Comitetuluĭ, D-l Primar al Oraşuluĭ, D-l Directore al şcóleĭ şi de publicul asistent.

Eminenţia Sa a visitat maĭ înteiŭ sala de exposiţiĭ a şcóleĭ, dând o deosebita atenţiune obĭectelor de fĭerarie expuse, şi în special asupra unuĭ şurup de teasc, lucrat la strung, în lungime de 2 m., şi 10 c. m., grosime, cu fileta patratá; a uneı bróşte marĭ de pórta şi o minghinea de masă, tóte lucrate de elevĭ şi esecutate cu multa îngrijire.

La atelierul de têmplărie, între altele, Eminenţia Sa a observat un dulap de nuc lustruit şi o bibliotecă, fórte bine lucrate.

In tot timpul visitareĭ, Eminenţia Sa s'a întreţinut cu D-l Director al şcóleĭ, cerêndu-ĭ explicărĭ asupra tuturor obĭectelor; după care, aducêndu-ĭ mulţămirile cuvenite, a trecut în sala de distribuire a premiilor, frumos decorată, asistat fiind de D-l Prefect şi D-l Preşedinte al Comitetuluĭ, D-l Primar al Oraşuluĭ, D-l Comandant al regimentuluĭ şi alţiĭ.

Un discurs de ocasiune s'a rostit de D-l Director al şcóleĭ, după terminarea caruĭa, Eminenţia Sa a binevoit a rĕspunde, arĕtând valórea cea mare ce aŭ şcólele de meseriĭ pentru societatea Românéscă. Iar în ce priveşte şcóla de meseriĭ din Rômnicu-Vâlcea, aşeḑata în mijlocul celor maĭ avute păduri, Eminenţia Sa dovedit că acéstă şcólă, are menirea de a transforma materiile brute ale natureĭ în obĭecte trebuincióse şi de confort a vieţeĭ omuluĭ.

In urmă a luat cuvêntul D-l Prefect, mulţămind Directoruluĭ şi Profesorilor pentru progresul ce face şcóla; asemenea a adus respectuóse mulţămiri Em. Sale P. S. Episcop, pentru distinsa onóre de a presida solemnitatea, cum şi pentru probele despre interesul ce în tóte ocasiunile pórtă tuturor instituţiunilor folositóre ţĕreĭ.

Urmând apelul nominal, Eminenţia sa a încununat eleviĭ premianţĭ, înmânându-le şi uneltele destinate pentru premiĭ, ĭar D-l Prefect a împărţit cărţile; dupa care solemnitatea s'a închis la orele 1 ½ în sunetul musiceĭ instrumentele, când D-l Prefect a bine-voit a oferi D-luĭ Director al şcóleĭ una suta leĭ, în scop de a cumpĕra instrumente pentru eleviĭ ce-şĭ aŭ terminat studiile.

De aci Emĭnenţia Sa, rugat fiind de D-l Prefect, a mers, însoţit de publicul asistent, la şcóla privata mixta de copiĭ din acest oraş, ce se afla sub direcţiunea D-şóreĭ VVictora VVeinfeld. Aci solemnitatea s'a deschis printr'o representaţie esecutata de copiĭ, apoi a urmat o dare de séma din partea Di-

rectórei institutuluĭ, ĭar Eminenția Sa urând progres institutuluĭ, a exprimat dorința ca, la anul viitor, stabilimentul D-șóreĭ VVictora VVeinfeld să fie transformat într'o grădina de copiĭ. Tot în acest sens șĭ-a exprimat dorința și D-l Prefect.

Dupa acésta a urmat încununarea și premierea copiilor. Solemnitatea s'a terminat pe la orele 3 p. m. în sunetul musiceĭ instrumentale.

N. Gh. Pr.

# ANUNCIU

*Lipsa atât de mult simțită a unuĭ Manual de* **„TEOLOGIA DOGMATICA GENERALA“** *a sânteĭ nóstre bisericĭ ortodoxă, s'a îndeplinit prin publicarea prelegerilor ținute la Facultatea de Teologie din Cernăuțĭ de demnul întru amintire Dr. Alexiu Comorașanu, fost profesor la acea Facultate, și care prelegerĭ s'a publicat de către D-l Profesor Dr. Emilian Voĭuțchi.*

*Recomandăm cu deosebită plăcere aparițiunea acesteĭ însemnate opere tuturor preuților, seminariștilor de gradul al II-lea și în special studenților Facultățeĭ de Teologie.*

*Prețul este de 12 leĭ.*

**Redacțiunea.**